วัดไชยธาราราม

(วัดฉลอง)

จังหวัดภูเก็ต

สังเขปประวัติหลวงพ่อวัดฉลอง

อดีตเจ้าอาวาสวัดไชยธาราราม (ฉลอง)

พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี (แช่ม)

พระครูครุกิจจานุการ (ช่วง กิสลัย)

พระครูครุกิจจานุการ (เกลื้อม เผือกเพชร)

พระศรีปริยัติสุธี (เฟื่อง รักรอด ปธ.๙)

เลขหนังสือสากล **ISBN 974-86877-3-2**

ชื่อหนังสือ **วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง)**

บรรณาธิการ **กลุ่มผู้สนใจประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต**

ผู้จัดพิมพ์ **คณะกรรมการวัดฉลอง**

รูปเล่ม-ศิลปกรรม **โอภาส สุกใส**

ปีที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๒

จำนวนพิมพ์ ๒๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๓๗

จำนวนพิมพ์ ๑๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่สาม พ.ศ. ๒๕๔๗

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ **นานาสิ่งพิมพ์**

๑-๓ ปากซอยสามเสน ๔ บางลำพู กรุงเทพมหานคร

นายวิจัย เที่ยงวิริยะ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๔๗

โทร. ๐๒-๒๘๒-๑๑๑๗ แฟ็กซ์ : ๐๒-๒๘๒-๑๑๑๘

คำนำ

ผู้ที่รู้เรื่องเมืองภูเก็ต ก็มักจะรู้เรื่องของวัดไชยธาราราม หรือวัดฉลอง ควบคู่กันไปและเมื่อเอ่ยชื่อถึงวัดฉลอง ก็จะต้องรำลึกถึงเกียรติคุณของพ่อท่านวัดฉลองหรือ หลวงพ่อวัดฉลองในเวลาเดียวกันนั้นด้วย.

ผู้ที่เดินทางมาเยี่ยมเยือนเมืองภูเก็ต ถ้าไม่ได้แวะเข้ามานมัสการพ่อท่านวัดฉลอง ก็มักจะรู้สึกเสียดายโอกาสว่าได้ขาดอะไรไปอย่างหนึ่งประหนึ่งว่ามาไม่ถึงเมืองภูเก็ตก็ว่าได้

กิตติศัพท์ของวัดฉลอง และพ่อท่านวัดฉลอง (คนสมัยใหม่เอ่ยนามท่านว่า "หลวงพ่อวัดฉลอง") จึงปรากฏออกไปยังท้องถิ่นแดนไกล นับได้เกินกว่า ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา

ประวัติความเป็นมาของวัดฉลอง และชีวประวัติของพ่อท่านวัดฉลอง ได้มีการเผยแพร่ออกสู่ประชาชนหลายครั้งหลายหนในรูปแบบและลักษณ์ต่าง ๆ กัน แต่ก็ยังไม่พอเพียงสำหรับผู้สนใจใคร่ได้ไว้เพื่อศึกษา

ในโอกาสที่ได้มีท่านผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทุนทรัพย์ให้ทางวัดจัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาของบรรดาผู้สนใจ เป็นเจตนาสถานหนึ่งกับเพื่อให้เกิดปัจจัยเป็นรายได้แก่วัดสำหรับจะได้บูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนสงฆ์และปูชนียสถานถาวรวัตถุของวัด อันเป็นการทนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนา

ให้มั่นคงสถาพรสืบไปเป็นเจตนาอีกสถานหนึ่ง ครั้งนี้ คณะกรรมการวัดไชยธาราราม (ฉลอง) ขออนุโมทนาสาธุในกุศลเจตนาของบรรดาท่านผู้บริจาค เป็นอย่างยิ่ง

คณะกรรมการ ฯ ขอน้อมอาราธนาอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และบุญญานุภาพแห่งพ่อท่านวัดฉลอง ได้โปรดส่งผลดลบันดาลให้ท่านได้ประสบความสุขกายสบายใจ ปราศจากโรคภัยอันตรายนานาประการ หากมีจิตเจตนาปณิธานในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็ขอให้บรรลุได้ดั่งที่ปรารถนาจงทุกทิพาราตรีกาล เทอญ.

นายไมตรี บุญสูง

สารบัญ

ประวัติวัดฉลอง

ใครเป็นผู้สร้างวัดฉลองและวัดฉลองมีประวัติสืบเนื่องมานานเพียงใด ไม่มีหลักฐานอ้างอิงที่แน่นอน แต่ตามทางสันนิษฐานนั้น เข้าใจกันว่า หลังจากเมืองถลางต้องพ่ายแพ้ศึกพม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ ต้นสมัยรัชการที่ ๒ แห่งกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้ชาวถลางต้องหลบหนีภัยสงครามอันโหดร้าย กระจัดพลัดพรากกันไปหลายทิศทาง เช่น ตระกูลขุนนางผู้ครองเมืองถลาง ซึ่งเป็นลูกหลานของ**พระยาเพชรคีรีศรีพิชัยสงครามรามคำแหง** เจ้าพญาถลาง **(เทียน ประทีป ณ ถลาง)** พากันหลบหนีไปทางด่านพระยาพิพิธโภคัย เข้าไปหลบซ่อนตัวอยู่ที่เมืองพังงา และเลยเข้าไปยังเมืองกระบี่ในภายหลัง (ซึ่งตระกูล **"ประทีป ณ ถลาง"** ได้ตั้งรกรากและสืบทอดทายาทอยู่ในเมืองกระบี่มาจนทุกวันนี้) สายหนึ่ง ราษฎรส่วนใหญ่หนีไปตามลำน้ำกระโสม แขวงเมืองตะกั่วทุ่ง เข้าสู่เมืองพังงาตอนเหนือแถบลุ่มแม่น้ำพังงา ตั้งบ้านเมืองอยู่ในที่ราบล้อมรอบด้วยหุบเขาที่มีชื่อเรียกมาจนถึงปัจจุบันนี้ว่า **"บ้านถลาง"** หรือ **"บางหลาม"** สายหนึ่งและอีกสายหนึ่งหนีกระเจิงลงมาทางเมือง**มานิก** (มานิคคาม) ทะลุออกเมืองภูเก็ต (ที่บ้านกะทู้) แล้วหนีเรื่อยลงมาจนพบที่ราบกว้างริมลำน้ำใหญ่ (คลองบางใหญ่ ตำบลฉลอง) เป็นชัยภูมิเหมาะที่จะตั้งรกสร้างชีวิตและชุมชนใหม่ จึงได้ยับยั้งอยู่ที่ทุ่งราบ

กว้างแห่งนี้ ขนานนามชุมชนของตนเองว่า **"ชาวถลาง"** (แล้วเพี้ยนผันไปเป็น **"ชาวฉลอง"** ในภายหลัง ตามความเปลี่ยนแปลงของภาษา)

ชุมชนชาวถลางที่บ้านใหม่แห่งนี้ เป็นเพียงชุมชนย่อย มีผู้นำชุมชนที่สืบเชื้อสายเจ้าพญาถลาง (เทียน) เป็นแกนนำอยู่ (ซึ่งสืบทอดทายาทมาเป็น **"ประทีป ณ ถลาง"** อยู่ที่ฉลองจนปัจจุบัน)

ประเพณีของชาวไทยมีความเคารพพระภิกษุอยู่เป็นสรณะ แม้ในการทำศึกสงครามก็ยังยึดเอาบารมีแห่งพระพุทธศาสนาเป็นขวัญแห่งชัยชนะ การหนีสงครามก็ย่อมมีพระสงฆ์รับอาราธนาให้ร่วมเป็นมิ่งขวัญในการเดินทางนั้นด้วย ฉะนั้น ชาวถลางที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ได้รับชื่อภายหลังว่า "บ้านฉลอง" นี้ ก็เชื่อได้ว่ามีพระภิกษุอาวุโสสมควรแก่ความเคารพนับถือของชุมชนเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาร่วมอยู่ด้วยอย่างแน่นอน และพระภิกษุรูปนี้ได้เป็นสรณะแห่งชาวถลางผู้พ่ายศึก ให้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างวัดขึ้นในชุมชนใหม่ เพื่อเป็นจุดรวมในการบำเพ็ญกุศลและเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาเล่าเรียนตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่สืบทอดกันมาหลายศตวรรษแล้ว.

พระภิกษุรูปนี้ เมื่อสร้างวัดไว้ทางตอนเหนือของวัดฉลองปัจจุบันและถึงแก่มรณภาพไปแล้ว ชาวบ้านก็ขนานนามของท่านว่า **"พ่อท่านเฒ่า"**

พ่อท่านวัดนอก

ศาลาวัดนอก

ประวัติพ่อท่านนอกวัด

ตามที่ได้ทราบแล้วว่า วัดฉลองแต่เดิมมานั้นได้สร้างอยู่ทางทิศเหนือของวัดฉลองปัจจุบันและในการสร้างวัดครั้งกระนั้นได้สร้างพระประธานขึ้นไว้องค์หนึ่งทางทิศตะวันออกของบริเวณวัด แล้วสร้างวิหารด้วยวัสดุที่หาได้จากป่าและทุ่งนาแบบง่าย ๆ ไม่พิถีพิถันแต่อย่างใด ส่วนอุโบสถสำหรับพระสงฆ์จะปฏิบัติสังฆกรรม ชาวบ้านได้ช่วยกันขุดสระขึ้นสระหนึ่ง กว้างยาวประมาณ ๑๐ วา สี่เหลี่ยมจตุรัส แล้วสร้างอาคารเป็นอุโบสถขึ้นกลางสระน้ำแห่งหนึ่ง ถือว่าเป็น **"อุโบสถน้ำ"** ให้สงฆ์สามารถลงไปปฏิบัติสังฆกรรมได้เสมือนหนึ่งอุโบสถทั่วไปที่ได้ผูกพัทธสีมาไว้แล้ว *(ผู้เรียบเรียงเรื่องนี้ ได้รับการบอกกล่าวจากผู้ใหญ่สมัยก่อนว่า ตามพุทธบัญญัตินั้น สถานที่ซึ่งพระภิกษุสงฆ์จะร่วมปฏิบัติสังฆกรรมได้ จะต้องมีอาณาเขตจำกัด เรียกว่า**"พัทธสีมา"** โดยจะต้องมีหลักฐานสมมุติขึ้นเป็น **"นิมิต"** ที่แน่นอนเช่น มีก้อนหินวางไว้ให้ปรากฏแก่สายตาผู้คนรู้เห็นว่าเป็นเขตสงฆ์ หรือจะปฏิบัติสังฆกรรมในสถานที่อันล้อมรอบด้วยน้ำเป็นเขตจำเพาะ ไม่เชื่อมต่อกับพื้นดินทั่วไปก็ได้ ความข้อนี้ผู้เรียบเรียงไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องหรือไม่อย่างไรเพราะยังไม่ได้สอบถามท่านผู้รู้เพิ่มเติม แต่เคยได้เห็นสระน้ำที่วัดฉลองในตอนที่ทางวัดได้ปลูกบัวหลวงไว้แล้ว พระภิกษุสูงพรรษาได้เล่าให้ฟังว่าสระน้ำหรือขุมบัวแห่งนั้น เคยเป็น **"โบสถ์น้ำ"** ของวัดฉลองมาแต่สมัยก่อน ครั้นภายหลังได้สร้างโบสถ์ใหม่ ผูกพัทธสีมา*

เสร็จแล้ว ก็เลิกใช้โบสถ์น้ำ จึงปลูกบัวหลวงลงไว้แทน) ปัจจุบันสระน้ำ (หรือขุมบัวหลวง) ที่กล่าวถึง ได้รับการถมดินจนกลายเป็นที่ราบคือบริเวณที่ปลูกสร้างศาลาบริการดอกไม้ธูปเทียนแก่ผู้ไปนมัสการหลวงพ่อนั่นเอง.

แต่เดิมมานั้น วิหารหลวงพ่อนอกวัดประกอบด้วยปฏิมากรที่รู้จักว่า **"หลวงพ่อนอกวัด"** องค์หนึ่งเป็นประธาน แล้วยังมีภาพปั้นอสูรอยู่ ๒ ตน ชาวบ้านเรียกว่า **"ท้าวนนทรี"** ซึ่งตามความเป็นจริงนั้นคือภาพปั้นของ **"นนทิอสูร"** หมายถึงเทพเจ้าผู้รับใช้พระศิวะ ทำหน้าที่ปกติเป็นหัวหน้าพวกเทพซึ่งเป็นบริวารพระศิวะมีตำแหน่งเป็นมณเฑียรบาล และเมื่อถึงเวลาที่พระศิวะเสด็จไปไหน ก็กลายร่างเป็นโคศุภราชสีขาวทำหน้าที่เป็นเทพพาหนะ ชาวบ้านเรียกเพี้ยนเป็น **"ท้าวนนทรี"** ตามความเคลื่อนไหวของภาษาไทยทั่วไป *(เช่นบ้านตะป่า เพี้ยนเป็นบ้านสะป่า, บ้านถลาง เพี้ยนเป็น บ้านฉลอง)*

ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ มีชาวบ้านคนหนึ่งป่วยสติไม่สมประกอบเข้าไปให้หลวงพ่อ **พระครูครุกิจจานุการ (ช่วง กิสลัย)** ทำการรักษาด้วยการรดน้ำมนต์ระหว่างที่ทำการรักษาอยู่นั้น ตกกลางคืน พวกญาติของคนไข้และศิษย์วัดก็จัดคนไข้ล่ามโซ่ไว้ในกุฏิหลังหนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้ออกไปอาละวาดภายนอก มีอยู่คืนหนึ่งคนไข้หลุดโซ่ออกไปได้ ก็ออกไปจากกุฏิ เข้าไปในวิหารหลวงพ่อนอกวัดและใช้ไม้ทุบทำลายภาพปั้นนนทิอสูรตนที่อยู่ด้านซ้ายขององค์หลวงพ่อนอกวัดชำรุดเสียหายจนไม่อาจซ่อมแซมให้กลับสู่สภาพเดิมได้ หลวงพ่อพระครูครุกิจจานุการ (ช่วง กิสลัย) จึงให้นำเอาภาพปั้นคนแก่ที่เรียกกันว่า **"ตาขี้เหล็ก"**

มาวางไว้แทนที่ภาพปั้นนนทิอสูร เป็นการถาวรตราบเท่าทุกวันนี้.

แต่เดิมมา ภาพปั้น **"ตาขี้เหล็ก"** เคยประดิษฐานอยู่ในอุโบสถ หน้าพระประธาน เมื่อชาวบ้านไปกราบไหว้พระประธานในอุโบสถ ก็พลอยกราบไหว้ภาพปั้นตาขี้เหล็กไปด้วย แม้พระสงฆ์ลงอุโบสถปฏิบัติสังฆกรรมก็ดี, ยามที่ก้มลงกราบพระประธานก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการกราบที่ดูประหนึ่งต้องกราบตาขี้เหล็ก ซึ่งเป็นฆราวาสผู้ถือศีล ๕ หรือ ศีล ๘ ไปด้วย อันเป็นการไม่สู้จะเหมาะสมนัก หลวงพ่อพระครูครุกิจจานุการ (ช่วง) จึงได้เชิญตาขี้เหล็กไปประดิษฐานเป็นอุปัฏฐากหลวงพ่อนอกวัดแทนนนทิอสูร ซึ่งเห็นแล้วก็เหมาะสมขึ้นบ้าง.

ตาขี้เหล็กเป็นใคร มีประวัติความเป็นมาอย่างไรนั้นไม่มีใครทราบ มีแต่การสันนิษฐานกันว่า ในคราวที่ช่างทำการปั้นพระประธานในอุโบสถ คงจะเห็นว่ามีเศษวัสดุเหลือใช้อยู่บางส่วนนึกเสียดายที่จะทิ้งไปเปล่า ๆ ก็เลยปั้นภาพคนแก่นั่งชันเข่าตะบันหมากขึ้นไว้เล่น ๆ ตามอารมณ์ขัน แล้วไม่รู้ว่าจะนำไปตั้งไว้ที่ไหนดี ก็เลยวางไว้ที่ส่วนหน้าพระประธานองค์กลางพอดิบพอดีชาวบ้านเข้าไปปิดทองพระพุทธรูปพระประธานแล้ว ก็เลยปิดทองให้ตาขี้เหล็กด้วย ตาขี้เหล็กจึงมีส่วนได้รับอานิสงส์ กลายเป็นคนขลัง มีอานุภาพแปลก ๆ ซึ่งมักกระเดียดไปทางขี้เล่นขี้หัวสอดคล้องกับบุคลิกภาพที่ช่างได้ปั้นไว้ เช่น สมัยเมื่อผู้เรียบเรียงยังเป็นเด็กอยู่นั้น ได้เคยคบคิดกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน ตั้งสินบนให้ตาขี้เหล็กว่า ถ้ามีกระบืองานของชาวบ้านที่ล่ามผูกไว้ในท้องนาหลุดจากหลักล่ามเข้าต่อสู้หรือชนกันแล้วก็จะให้บุหรี่ฝรั่งตาขี้เหล็กสูบเป็นรางวัล ๒ มวนบ้าง ๓ มวนบ้าง บางคราวหลาย ๆ คน

รวมกันตั้งสินบนถึงครั้งละ ๕ มวนก็มี และก็มักจะได้ผล คือกระบืองานของชาวบ้านมักจะหลุดจากหลักที่ล่ามไปชนกันให้ได้เห็นเสมอ ๆ เด็ก ๆ ก็พอใจว่าตาขี้เหล็กชอบดูควายชนกัน แล้วตาขี้เหล็กก็ได้รับรางวัลเป็นบุหรี่ฝรั่งครั้งละ ๒ มวน ๓ มวน จนถึง ๕ มวน ซึ่งจุดไฟแหย่เข้าไว้ในปาก (ที่อ้าอยู่) ของตาขี้เหล็กในคราวเดียวกัน บุหรี่ก็ไหม้ไฟควันโขมง เด็ก ๆ ก็พอใจไปตาม ๆ กัน.

หลวงพ่อนอกวัดเป็นพระพุทธปฏิมากรที่สร้างขึ้นในสมัยเจ้าอาวาสวัดฉลององค์แรก ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า **พ่อท่านเฒ่า** ประดิษฐานอยู่ในวิหารดั่งเดิมไม่ได้ย้ายไปไหน เพียงแต่บูรณะปฏิสังขรณ์ให้แข็งแรงมั่นคงและสวยงามขึ้นตามลำดับและตามกาลเวลาเท่านั้น

กาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ลำคลองบางใหญ่ซึ่งเคยไหลอยู่ใกล้ๆ วัดฉลองทางทิศเหนือก็เปลี่ยนแปลงทิศทางไหลเซาะบริเวณวัดแห่งเดิมให้เสียสภาพปกติจนไม่อาจแก้ไขป้องกันได้ พ่อท่านเฒ่าจึงย้ายกุฏิและอุโบสถหนีน้ำคลองลงมาทางด้านหัวนอน (ทิศใต้) และตั้งมั่นคงอยู่จนทุกวันนี้

พ่อท่านเฒ่าเป็นอาจารย์ทางวิปัสนาธุระของหลวงพ่อแช่ม เมื่อพ่อท่านเฒ่ามรณภาพแล้ว หลวงพ่อแช่มก็รับภาระเป็นเจ้าอาวาสวัดฉลองสืบต่อมา.

หลวงพ่อแช่ม พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี
(สังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ต)

รูปฉายหลวงพ่อแช่ม

ประวัติย่อ

หลวงพ่อแช่ม
พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ ญาณมุนี
ตำแหน่ง สังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ต

หลวงพ่อแช่ม ชาตะ ๒๓๗๐ มรณภาพ ๒๔๕๑

หลวงพ่อแช่ม เป็นบุตรชาวบ้านในตำบลฉลอง พ่อแม่ส่งให้มาอยู่ ณ วัดฉลอง เป็นศิษย์ของพ่อท่านเฒ่าตั้งแต่เล็ก เมื่อมีอายุพอจะบวชได้ ก็บวชเป็นสามเณร และ ต่อมาเมื่อมีอายุถึงที่จะบวชเป็นพระภิกษุก็บวชเป็นภิกษุจำพรรษาอยู่ ณ วัดฉลองนี้ หลวงพ่อแช่ม ได้ศึกษาวิปัสสนาธุระจากพ่อท่านเฒ่าจนเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญทางวิปัสสนาธุระเป็นอย่างสูง ความมีชื่อเสียงของหลวงพ่อแช่มปรากฏชัดในคราวที่หลวงพ่อแช่มเป็นหัวหน้าปราบอั้งยี่ ซึ่งท่านจะได้ทราบต่อไปนี้

ในปีพุทธศักราช ๒๔๑๙ กรรมกรเหมืองแร่เป็นจำนวนหมื่น ในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดใกล้เคียงได้ซ่องสุมผู้คนก่อตั้งเป็นคณะขึ้นเรียกว่า **อั้งยี่** โดยเฉพาะพวกอั้งยี่ในจังหวัดภูเก็ตก่อเหตุวุ่นวายถึงขนาดจะเข้ายึดการปกครองของจังหวัดเป็นของพวกตน ทางราชการในสมัยนั้นไม่อาจปราบให้สงบราบคาบ

ได้ พวกอั้งยี่ถืออาวุธรุกไล่ ยิง ฟัน ชาวบ้านล้มตายลงเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านไม่อาจต่อสู้ป้องกันตนเองและทรัพย์สินที่รอดชีวิตก็หนีเข้าป่า เฉพาะในตำบลฉลอง ชาวบ้านได้หลบหนีเข้าป่า เข้าวัด ทิ้งบ้านเรือนปล่อยให้พวกอั้งยี่เผาบ้านเรือน หมู่บ้านซึ่งพวกอั้งยี่เผา ได้ชื่อว่า **บ้านไฟไหม้**จนกระทั่งบัดนี้

ชาวบ้านที่หลบหนีเข้ามาในวัดฉลอง เมื่อพวกอั้งยี่รุกไล่ใกล้วัดเข้ามาต่างก็เข้าไปแจ้งให้หลวงพ่อแช่มทราบ และนิมนต์ให้หลวงพ่อแช่ม หลบหนีออกจากวัดฉลองไปด้วย หลวงพ่อแช่มไม่ยอมหนี ท่านว่า **ท่านอยู่ที่วัดนี้ตั้งแต่เด็กจนบวชเป็นพระและเป็นเจ้าวัดอยู่ขณะนี้จะให้หนีทิ้งวัดไปได้อย่างไร**

เมื่อหลวงพ่อแช่มไม่ยอมหนีทิ้งวัด ชาวบ้านต่างก็แจ้งหลวงพ่อแช่มว่า **เมื่อพ่อท่านไม่หนี พวกเขาก็ไม่หนีจะขอสู้มันละพ่อท่านมีอะไรเป็นเครื่องคุ้มกันตัวขอให้ทำให้ด้วย** หลวงพ่อแช่มจึงทำผ้าประเจียดแจกให้โพกศีรษะคนละผืน เมื่อได้ของคุ้มกันคนไทยชาวบ้านฉลองก็ออกไปชักชวนคนอื่น ๆ ที่หลบหนีไปอยู่ตามป่า กลับมารวมพวกกันอยู่ในวัด หาอาวุธ ปืน มีด เตรียมต่อสู้กับพวกอั้งยี่

พวกอั้งยี่ เที่ยวรุกไล่ฆ่าฟันชาวบ้าน ไม่มีใครต่อสู้ก็ชะล่าใจ ประมาทรุกไล่ฆ่าชาวบ้านมาถึงวัดฉลอง ชาวบ้านซึ่งได้รับผ้าประเจียดจากหลวงพ่อแช่มโพกศีรษะไว้ก็ออกต่อต้านพวกอั้งยี่ พวกอั้งยี่ไม่สามารถทำร้ายชาวบ้านก็ถูกชาวบ้านไล่ฆ่าฟันแตกหนีไป ครั้งนี้เป็นชัยชนะครั้งแรกของไทยชาวบ้านฉลอง

ข่าวชนะศึกครั้งแรกของชาวบ้านฉลอง รู้ถึงชาวบ้านที่หลบหนีไปอยู่ที่อื่น ต่างก็พากันมายังวัดฉลอง รับอาสาว่า **ถ้าพวกอั้งยี่มารบอีกก็จะต่อสู้ ขอให้หลวงพ่อแช่มจัดเครื่องคุ้มครองตัวให้** หลวงพ่อแช่มก็ทำผ้าประเจียดแจกจ่ายให้คนละผืน พร้อมกับแจ้งแก่ชาวบ้านว่า **"ข้าเป็นพระสงฆ์ จะรบราฆ่าฟันกับใครไม่ได้ พวกสูจะรบก็คิดอ่านกันเอาเอง ข้าจะทำเครื่องคุณพระให้ไว้สำหรับป้องกันตัวเท่านั้น"** ชาวบ้านเอาผ้าประเจียดซึ่งหลวงพ่อแช่มทำให้โพกศีรษะเป็นเครื่องหมายบอกต่อต้านพวกอั้งยี่

พวกอั้งยี่ให้ฉายาคนไทยชาวบ้านฉลองว่า **พวกหัวขาว** ยกพวกมาโจมตีคนไทยชาวบ้านฉลองหลายครั้ง ชาวบ้านถือเอากำแพงพระอุโบสถเป็นแนวป้องกันอั้งยี่ไม่สามารถตีฝ่าเข้ามาได้ ภายหลังจัดเป็นกองทัพเป็นจำนวนพัน ตั้งแม่ทัพ นายกอง มีธงรบ ม้าล่อ เป็นเครื่องประโคมขณะรบกัน ยกทัพเข้าล้อมรอบกำแพงพระอุโบสถ ยิงปืน พุ่งแหลน พุ่งอีโต้ เข้ามาที่กำแพง เป็นที่น่าอัศจรรย์ที่บรรดาชาวบ้านซึ่งได้เครื่องคุ้มกันตัวจากหลวงพ่อแช่มต่างก็แคล้วคลาดไม่ถูกอาวุธของพวกอั้งยี่เลย รบกันจนเที่ยงพวกอั้งยี่ยกธงขอพักรบ ถอยไปพักกันใต้ร่มไม้หุงหาอาหาร ต้มข้าวต้มกินกัน ใครมีฝิ่นก็เอาฝิ่นออกมาสูบ อิ่มหนำสำราญแล้วก็นอนพักผ่อน ชาวบ้านแอบดูอยู่ในกำแพงโบสถ์ เห็นได้โอกาสขณะที่พวกอั้งยี่เผลอก็ออกไปโจมตีบ้าง พวกอั้งยี่ไม่ทันรู้ตัวก็ล้มตายและแตกพ่ายไป หัวหน้าอั้งยี่ประกาศให้สินบน

ใครสามารถฆ่า หรือจับตัวหลวงพ่อแช่มวัดฉลองไปมอบตัวให้ จะให้เงินถึง ๕,๐๐๐ เหรียญ

เล่าลือกันทั่วไปในวงการอั้งยี่ว่า คนไทยชาวบ้านฉลอง ซึ่งได้รับผ้าประเจียดของหลวงพ่อแช่มโพกศีรษะ ล้วนแต่เป็นยักษ์มารคงทนต่ออาวุธ ไม่สามารถทำร้ายได้ ยกทัพมาตีกี่ครั้ง ๆ ก็ถูกตีกลับไป ในที่สุดเจรจาขออย่าศึกยอมแพ้แก่ชาวบ้านศิษย์หลวงพ่อแช่ม โดยไม่มีเงื่อนไข

คณะกรรมการเมืองภูเก็ต ได้ทำรายงานกราบทูลไปยังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้คณะกรรมการเมืองนิมนต์หลวงพ่อแช่ม ให้เดินทางไปยังกรุงเทพมหานครมีพระประสงค์จะทรงปฏิสันถารกับหลวงพ่อแช่มด้วยพระองค์เอง หลวงพ่อแช่มและคณะเดินทางถึงกรุงเทพมหานคร **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานสมณศักดิ์หลวงพ่อแช่ม เป็นพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี ให้มีตำแหน่งเป็นสังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ต** อันเป็นตำแหน่งสูงสุดซึ่งบรรพชิตจักพึงมีในสมัยนั้น

ในโอกาสเดียวกัน **ทรงพระราชทานนามวัดฉลองเป็น วัดไชยธาราราม**

จากคำบอกเล่าของคณะผู้ติดตามหลวงพ่อแช่มไปในครั้งนั้นแจ้งว่ามีพระสนมองค์หนึ่งในรัชกาลที่ ๕ ป่วยเป็นอัมพาต หลวงพ่อแช่มได้ทำน้ำพระพุทธมนต์ให้รดตัวรักษา ปรากฏว่าอาการป่วยหายลงโดยเร็วจนสามารถลุกนั่งได้ อนึ่ง การเดินทาง

ไปและกลับจากจังหวัดภูเก็ตกับกรุงเทพมหานครในสมัยนั้นลำบากมาก ต้องเดินทางรอนแรมผ่านจังหวัดต่าง ๆ โดยทางเท้า ขากลับเดินทางผ่านวัด ๆ หนึ่งในจังหวัดชุมพร หลวงพ่อแช่มและคณะได้เข้าพักระหว่างทาง ณ ศาลาหน้าวัดเจ้าอาวาสวัดนั้นนิมนต์ให้หลวงพ่อแช่มเข้าไปพักในวัด แต่หลวงพ่อแช่มเกรงใจและแจ้งว่าตั้งใจจะพักที่ศาลาหน้าวัดแล้วก็ขอพักที่เดิมเถิด เจ้าอาวาสและชาวบ้านในละแวกนั้นบอกว่า การพักที่ศาลาหน้าวัดอันตรายอาจเกิดจากพวกโจร จะมาลักเอาสิ่งของหลวงพ่อแช่มและคณะไปหมด หลวงพ่อแช่มตอบว่า **เมื่อมันเอาไปได้ มันก็คงเอามาคืนได้**เจ้าอาวาสและชาวบ้านอ้อนวอนหลวงพ่อแช่มก็คงยืนยันขอพักที่เดิม เล่าว่า ตกตอนดึกคืนนั้นโจรป่ารวม ๖ คน เข้ามาล้อมศาลาไว้ ขณะนั้นคนอื่น ๆ หลับหมดแล้ว คงเหลือแต่หลวงพ่อแช่มองค์เดียว พวกโจรเอื้อมเอาของไม่ถึง หลวงพ่อแช่มก็ช่วยผลักของให้ สิ่งของส่วนมากบรรจุปี๊ปใส่สาแหรก พวกโจรพอได้ของก็พากันขนเอาไป

รุ่งเช้าเจ้าอาวสและชาวบ้านมาเยี่ยม ทราบเหตุที่เกิดขึ้นก็พากันไปตามกำนันนายบ้านมาเพื่อจะไปตามพวกโจร หลวงพ่อแช่มก็ห้ามมิให้ตามไป ต่อมาครู่หนึ่ง พวกโจรก็กลับมาแต่การกลับมาคราวนี้หัวหน้าโจรถูกหามกลับมาพร้อมกับสิ่งของซึ่งลักไปด้วย กำนันนายบ้านก็เข้าคุมตัว หัวหน้าโจรปวดท้องจุกเสียดร้องครางโอดโอย ทราบว่าระหว่างที่ขนของซึ่งพวกตนขโมยไปนั้น คล้ายกับมีเสียงบอกว่า**ให้ส่งของกลับไปเสีย มิฉะนั้นจะเกิดอาเพท** พวกโจรไม่เชื่อขนของต่อไปอีก หัวหน้าโจรจึงเกิดมีอาการจุกเสียดขึ้นจนไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ เลยปรึกษากัน

ตกลงขนสิ่งของกลับมาคืน หลวงพ่อแช่มสั่งสอนว่า **ต่อไปขอให้เลิกเป็นโจร**อาการปวดก็หาย กำนันนายบ้านจะจับพวกโจรส่งกรมการเมืองชุมพร แต่หลวงพ่อแช่มได้ขอร้องมิให้จับกุมขอให้ปล่อยตัวไป

ไม่เพียงแต่ชนชาวไทยในภูเก็ตเท่านั้นที่มีความเคารพเลื่อมใสในองค์หลวงพ่อแช่ม ชาวจังหวัดใกล้เคียงตลอดจนชาวจังหวัดต่าง ๆ ในมาเลเซีย เช่น ชาวจังหวัดปีนัง เป็นต้น ต่างก็ให้ความเคารพนับถือในองค์หลวงพ่อแช่มเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะชาวพุทธในจังหวัดปีนัง ยกย่องหลวงพ่อแช่มเป็นเสมือนสังฆปาโมกข์เมืองปีนังด้วย

การปราบอั้งยี่ในครั้งนั้น เมื่อพวกอั้งยี่แพ้ศึกแล้วก็หันมาเลื่อมใสให้ความเคารพนับถือต่อหลวงพ่อแช่มเป็นอย่างมาก แม้แต่ผู้ซึ่งนับถือศาสนาอื่นก็มีความเคารพเลื่อมใสต่อหลวงพ่อแช่ม เกิดเหตุอาเพทต่าง ๆ ในครัวเรือนต่างก็บนบานหลวงพ่อแช่มให้ช่วยขจัดปัดเป่าให้

ชาวเรือพวกหนึ่งลงเรือพายออกไปหาปลาในทะเลถูกคลื่นและพายุกระหน่ำจนเรือจวนล่ม ต่างก็บนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้คลื่นลมสงบ แต่คลื่นลมกลับรุนแรงขึ้น ชาวบ้านคนหนึ่งนึกถึงหลวงพ่อแช่มได้ ก็บนหลวงพ่อแช่มว่าขอให้หลวงพ่อแช่มบรรดาลให้คลื่นลมสงบเถิด รอดตายกลับถึงบ้านจะปิดทองที่ตัวหลวงพ่อแช่ม คลื่นลมก็สงบมาถึงบ้านก็นำทองคำเปลวไปหาหลวงพ่อแช่มเล่าให้หลวงพ่อแช่มทราบและขอปิดทองที่ตัวท่าน หลวงพ่อแช่มบอกว่า **ท่านยังมีชีวิตอยู่จะปิดทองยังไง ให้ไปปิดที่พระพุทธรูป** ชาวบ้านกลุ่มนั้นก็บอกว่า ถ้าหลวงพ่อไม่ให้

ปิดหากแรงบนทำให้เกิดอาเพทอีก จะแก้อย่างไร ในที่สุดหลวงพ่อแช่มก็จำต้องยอมให้ชาวบ้านปิดทองที่ตัวท่านโดยให้ปิดที่แขนและเท้าชาวบ้านอื่น ๆ ก็บนตามอย่างด้วยเป็นอันมาก พอหลวงพ่อแช่มออกจากวัดไปทำธุระในเมือง **ชาวบ้านต่างก็นำทองคำแปลงรอคอยปิดทองที่หน้าแข้งของหลวงพ่อแทบทุกบ้านเรือนจนถือเป็นธรรมเนียม** เมื่อกรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จมาจังหวัดภูเก็ตนิมนต์ให้หลวงพ่อแช่มไปหา ก็ยังทรงเห็นทองคำเปลวปิดทองอยู่ที่หน้าแข้งของหลวงพ่อแช่มนับเป็นพระภิกษุองค์แรกของเมืองไทยที่ได้รับการปิดทองแก้บนทั้ง ๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่

แม่แต่ไม้เท้าของหลวงพ่อแช่ม ซึ่งท่านถือประจำกายก็มีความขลังประวัติความขลังของไม้เท้ามีดังนี้ เด็กหญิงรุ่นสาวคนหนึ่ง เป็นคนชอบพูดอะไรแผลง ๆ ครั้งหนึ่งเด็กหญิงคนนั้นเกิดปวดท้องจุกเสียดอย่างแรง กินยาอะไรก็ไม่ทุเลา จึงบนหลวงพ่อแช่มว่า ขอให้อาการปวดท้องหายเถิด ถ้าหายแล้วจะนำทองไปปิดที่ของลับของหลวงพ่อแช่มอาการปวดท้องก็หายไป เด็กหญิงคนนั้นเมื่อหายแล้วก็ไม่สนใจ ถือว่าถูดเล่นสนุก ๆ ต่อมาอาการปวดท้องเกิดเป็นขึ้นมาอีกพ่อแม่สงสัยจะถูกแรงสินบนจึงปลอบถามเด็ก เด็กก็เล่าให้พ่อแม่ฟัง พ่อแม่จึงนำเด็กไปหาหลวงพ่อแช่ม หลวงพ่อแช่มกล่าวว่า **ลูกมึงบนสัปดนอย่างนี้ใครจะให้ปิดทองอย่างนั้นได้** พ่อแม่เด็กต่างก็อ้อนวอนกลัวลูกจะตายเพราะไม่ได้แก้บนในที่สุดหลวงพ่อแช่มคิดแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้โดยเอาไม้เท้านั่งทับสอดเข้าให้เด็กหญิงคนนั้นปิดทองที่ปลายเท้า กลับบ้านอาการปวดท้องจุกเสียดก็หายไป ไม้เท้าของหลวงพ่อแแช่มอันนี้ยังคงมีอยู่ และใช้เป็นไม้สำหรับจี้เด็ก ๆ

ที่เป็นไส้เลื่อน เป็นฝีเป็นปาน อาการเหล่านั้นก็หายไป หรือชะงักการลุกลามต่อไปเป็นที่น่าประหลาด

หลวงพ่อแช่มมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ เมื่อมรณภาพบรรดาศิษย์ได้ตรวจหาทรัพย์สินของหลวงพ่อแช่มปรากฏว่า หลวงพ่อแช่มมีเงินเหลือเพียง ๕๐ เหรียญเท่านั้น ความทราบถึงบรรดาชาวปีนังและจังหวัดอื่นในมาเลเซีย ต่างก็นำเงิน ขนเอาเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น มีข้าวสาร เป็นต้น มาช่วยเหลือหลายเรือสำเภา **งานศพของหลวงพ่อแช่มจัดได้ใหญ่โตมโหฬารที่สุดในจังหวัดภูเก็ต** หรืออาจจะกล่าวได้ว่ามโหฬารที่สุดในภาคใต้บารมีของหลวงพ่อแช่มก็มีมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

หลวงพ่อช่วง พระครูครุกิจจานุการ

อนุสรณ์สถานหลวงพ่อแช่ม หลวงพ่อช่วง

ประวัติย่อ

หลวงพ่อช่วง
ช่วง กิสลัย
พ่อครูครุกิจจานุการ
อดีตเจ้าคณะอำเภอเมืองภูเก็ต

หลวงพ่อช่วง ชาตะ ๒๔๑๘ มรณภาพ ๒๔๘๘

หลวงพ่อช่วง *(พระครูครุกิจจานุการ)* พ่อแม่เป็นชาวตำบลฉลองเป็นเด็กวัดมาตั้งแต่เด็ก พ่อแม่นำมาฝากให้เป็นศิษย์ของหลวงพ่อแช่ม อุปนิสัยดีมาก จึงเป็นศิษย์เอกของหลวงพ่อแช่ม วิทยาการต่าง ๆ ของหลวงพ่อแช่มได้ถ่ายทอดให้หลวงพ่อช่วงจนหมดสิ้น **เชี่ยวชาญทางการเชื่อมและต่อกระดูกเป็นพิเศษ** ขนาดคนกระดูกสันหลังหัก ทางโรงพยาบาลไม่สามารถต่อเชื่อมให้เป็นปกติได้ แต่หลวงพ่อช่วงสามารถต่อเชื่อมได้

หลวงพ่อช่วง มีจริยาวัตรเป็นเลิศ เมื่อเป็นเจ้าอาวาสวัดฉลองสืบต่อจากหลวงพ่อแช่มแล้ว จากการวางตนของหลวงพ่อช่วงชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างสูง ดวงหน้าของท่านอิ่มเอิบคล้ายกับว่ามีรอยยิ้มอยู่เป็นนิตย์แม้จะไม่มีเหตุการณ์สำแดงเอกลักษณ์ให้ชาวบ้านได้เห็นถึงความขลังของหลวงพ่อช่วงเหมือนสมัยหลวงพ่อแช่ม ชาวบ้านปีนังก็ยังคงนับถือและยกย่อง

เสมือนหลวงพ่อแช่มเช่นกัน

การจัดทำรูปหล่อ เหรียญ แหวน ตลอดจนของขลังอื่น ๆ บังเกิดขึ้นในสมัยที่หลวงพ่อช่วงเป็นเจ้าอาวาสทั้งนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ บรรดาศิษย์ได้จัดหล่อรูปหลวงพ่อแช่ม หลวงพ่อช่วง และได้ทำเหรียญรูปไข่รุ่นแรกขึ้น โดยจัดทำ ณ วัดมงคลนิมิตร ซึ่งเป็นพระอารามหลวงในจังหวัดภูเก็ต

วัดฉลอง เริ่มจัดทำรูปหล่อ แหวน ตลอดจนของขลังอื่น ๆ ขึ้น ณ วัดฉลองเอง ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ และได้ทำติดต่อกันมาทุกปีจนกระทั่งปัจจุบันนี้การปลุกเศกการลงอาคม หลวงพ่อช่วงเป็นผู้กำหนดทั้งหมด

หลวงพ่อช่วงนั้น ชาวบ้านส่วนมากมักจะให้ฉายาท่านว่าเป็นหลวงพ่อซึ่ง**ประกอบด้วยพรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา**

หลวงพ่อช่วง มรณภาพเมื่ออายุของท่าน ๗๐ พรรษา

หลวงพ่อเกลื้อม พระครูครุกิจจานุการ

ประวัติย่อ

หลวงพ่อเกลื้อม

พระครูครุกิจจานุการ

อดีตเจ้าอาวาสวัดไชยธาราราม (วัดฉลอง)

พระครูครุกิจจานุการ *(หลวงพ่อเกลื้อม)* ชาตะ พ.ศ. ๒๔๔๔ มรณภาพเมื่อ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๘.๑๐ น.

บิดาชื่อ นากล้าม เผือกเพ็ชร์ มารดาชื่อ นางแวว เผือกเพ็ชร์ เป็นชาวบ้านตำบลฉลอง

เมื่อปฐมวัย เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้วัดไชธาราราม *(วัดฉลอง)* บิดามารดาจึงมอบให้เป็นเด็กวัดตั้งแต่เยาว์วัย ครั้นมีอายุครบอุปสมบท ก็อุปสมบทครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓

บวชครั้งแรกได้ ๑ พรรษา ก็ลาสิกขาบทออกประกอบอาชีพส่วนตัวมีภรรยาและบุตร เหมือนชาวบ้านทั่วไป ๆ ไป ต่อมาเกิดป่วยหนักบิดามารดาบนบานว่าขอให้หายป่วยเถิด หายป่วยแล้วก็จะบวชให้อีกอาการป่วยก็หายไป ได้อุปสมบทอีกครั้งหนึ่ง อุปสมบทอยู่ได้ ๓ พรรษาก็ลาสิกขาบทอีก ออกมาประกอบอาชีพทางฆราวาสอยู่ถึง พ.ศ. ๒๔๘๐ เกิดป่วยหนักอีก การป่วยครั้งหลังนี้สลบไปถึง ๗ วัน ๗ คืน ญาติพี่น้องบิดามารดา

เห็นว่าไม่รอดแน่แล้ว ก็จัดเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่จับมือให้พนมทำกรวยใบตองปักดอกไม้ใส่มือ

การป่วยจนสลบของนายเกลื่อมในครั้งนั้น ทราบถึงพระครูครุกิจจานุการ **(หลวงพ่อช่วง)** อดีตเจ้าอาวาสวัดไชยธารารามองค์ก่อน หลวงพ่อช่วงก็ไปยังบ้านนายเกลื่อม บิดามารดาก็นิมนต์ให้หลวงพ่อช่วงเข้าไปเยี่ยมนายเกลื่อมซึ่งสลบอยู่ หลวงพ่อช่วงเมื่อเข้าไปถึงนายเกลื่อมก็เอามือลูบศีรษะ กล่าวมนต์ ขณะที่หลวงพ่อช่วง กล่าวมนต์อยู่นั่นเอง นายเกลื่อมก็ฟื้นจากสลบและต่อมาก็รู้สึกตัวเล่าว่า**ขณะสลบได้เดินทางไปตามเส้นทางสายหนึ่งพอจวนถึงก็มืด ก็พอดีเห็นหลวงพ่อช่วงเดินตามไป และเอื้อมมือฉุดให้กลับ** ตนจึงได้ฟื้นขึ้นมาอีก แจ้งแก่บิดามารดาและญาติพี่น้องว่า จะเข้าอุปสมบทอีกครั้งหนึ่ง การอุปสมบทครั้งนี้จะไม่ลาสิกขาบทออกมาจนกระทั่งชีวิตดับสูญ

ปีนั้น ตรงกับ พ.ศ. ๒๔๘๐ พระภิกษุเกลื่อม สิริปุญโญ ได้เข้าอุปสมบทอีกเป็นครั้งที่ ๓ การบวชครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ นั้น พระภิกษุเกลื่อม มิได้สนใจในการเรียนพระธรรมวินัย แต่ประการใด เพราะจากความรู้เพียงชั้นประถมปีที่ ๓ เมื่อเยาว์วัยทำให้ท่านลืมหมด แต่เมื่อเข้าอุปสมบทในครั้งที่ ๓ ได้ใช้ความอุตสาหะเล่าเรียนมีความรู้ความสามารถ จนสามารถเข้าสอบนักธรรมได้นักธรรมโทและสามารถอ่านภาษาบาลีได้โดยไม่ผิดเพี้ยน มีความจำเป็นเอก สามารถท่องพระปาฏิโมกข์ได้อย่างรวดเร็ว ชัดเจน และไม่ผิดเพี้ยน

ทางด้านวิปัสสนาธุระ หลวงพ่อเกลื่อมก็ได้รับการศึกษา

และปฏิบัติจากหลวงพ่อช่วงทุกประการ โดยเฉพาะวิชาการต่อกระดูก มีผู้นิยมนับถือนำผู้เจ็บป่วยเกี่ยวกับกระดูกหักมารับการรักษาพยาบาลไม่เว้นแต่ละวัน

เมื่อลุ พ.ศ. ๒๔๘๘ หลวงพ่อช่วงถึงแก่อนิจกรรม หลวงพ่อเกลื้อมได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสเป็นเอกฉันท์ทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาส

เป็นเจ้าอาวาสวัดฉลอง ๓๓ ปี ได้บูรณะซ่อมแซมพระอุโบสถมณฑป อนุสาวรีย์หลวงพ่อช่วง ทั้งยังได้ก่อสร้างกุฏิศาลาการเปรียญ มณฑปหลวงพ่อเจ้าวัด เมรุ และเสนาสนะสงฆ์อื่น ๆ อีกจำนวนหลายหลัง รายได้ของท่านไม่ว่าจะเป็นรายได้ส่วนตัว และของวัด ท่านได้ใช้กับวัดทั้งหมด

ประชาชนในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดใกล้เคียงต่างนับถือหลวงพ่อเกลื้อมไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหลวงพ่ออื่น ๆ ของวัดนี้

หลวงพ่อเกลื้อมได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูครุกิจจานุการ สมณศักดิ์เดียวกันกับหลวงพ่อช่วงได้รับพระราชทานตำแหน่งเป็นพระครูชั้นเอกตั้งแต่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๙

หลวงพ่อเกลื้อม ถึงมรณภาพด้วยสาเหตุ หัวใจวายด้วยความสงบ เมื่อ ๑๖ สิงหคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๘.๑๐ น.

พระศรีปริยัติสุธี

พระอุโบสถ

ประวัติย่อ

พระศรีปริยัติสุธี
(เฟื่อง รักรอด ป.ธ.๙)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไชยธาราราม (ฉลอง)

พระศรีปริยัติสุธี (เฟื่อง รักรอด ป.ธ.๙) อดีตเจ้าอาวาสวัดฉลอง เป็นชาวจังหวัดพัทลุง เกิดเมื่อวันพุธ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะแม ตรงกับวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔

บิดาชื่อปาน มารดาชื่อหลง นามสกุลเดิม รักรอด

อุปสมบทเมื่อวันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ ณ วัดทะเลน้อย ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง แล้วจาริกธุดงค์ผ่านจังหวัดสงขลา เข้าศึกษาในสำนักเรียนวัดราษฎร์บำรุง ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จนสอบได้นักธรรมชั้นเอก ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ แล้วออกจาริกธุดงค์มาถึงตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เข้าพำนักประจำที่วัดไชยธาราราม *(ฉลอง)* ศึกษาบาลีในสำนักเรียนวัดวิชิตสังฆารามจนสอบได้ชั้นประโยค ป.ธ.๙ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ พระครูครุกิจจานุการ *(เกลื่อม)*

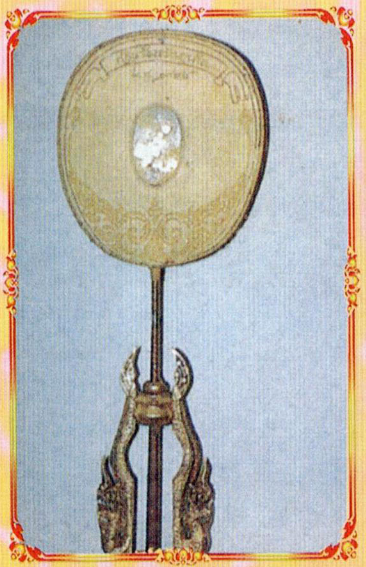
ได้มรณภาพลง จึงได้รับมอบหมายให้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดไชยาธาราราม *(ฉลอง)* จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรและทนุบำรุงวัดไชยธาราราม *(ฉลอง)* สืบมา

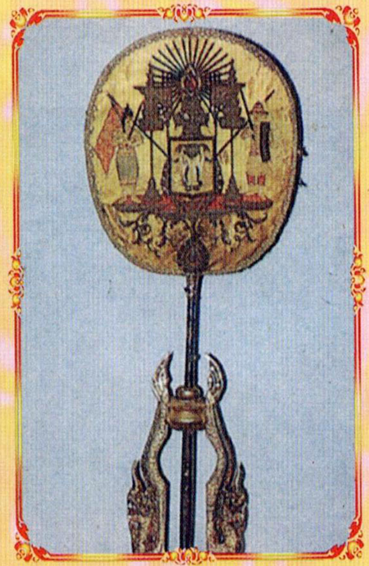
ท่านเจ้าคุณศรีปริยัติสุธี มีความรอบรู้ทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ เคยเป็นอาจารย์สอนศิษยานุศิษย์ในสำนักเรียนบาลีที่จังหวัดพัทลุง สอนปริยัติธรรมที่สำนักเรียนจังหวัดสงขลาและสำนักเรียนวัดไชยธาราราม *(ฉลอง)* ด้วยระยะเวลาเนิ่นนาน นอกจากนี้ **ยังมีความรู้พิเศษด้านภาษาขอม วิชาสถาปัตยกรรมและวิชาการเกี่ยวกับแผนผังแบบแปลนทั่วไป**อีกด้วย เมื่อได้รับมอบหมายให้ปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรและเสนาสนะสงฆ์ตลอดจนปูชนียสถานสำคัญของวัดไชยธาราราม ท่านเจ้าคุณได้มีมุทิตาจิตสั่งสอนอบรมบรรดานวกภิกษุและศิษยานุศิษย์ให้ยึดมั่นในจริยาวัตรอันดีงามโดยสม่ำเสมอ ทั้งยังได้**พยายามแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบรรดาถาวรวัตถุที่สำคัญให้มีความสวยงามเจริญศรัทธาแก่บรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย**อีกด้วย เป็นต้นว่า ได้ปรับปรุงกุฏิเสนาสนะสงฆ์ให้ได้รูปแบบตามแผนผังและสถาปัตยศิลป์อันถูกต้อง ได้บูรณะพระอุโบสถที่กำลังจะทรุดโทรมขึ้นใหม่ โดยเพิ่มเติมส่วนหลังคาให้ได้ลักษณะของพระอุโบสถมาตรฐาน พร้อมทั้งสร้างกำแพงแก้วรอบพระอุโบสถเพิ่มความสง่างามและปริมณฑลแก่ปูชนียสถาน ดังนี้เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ยังได้พยายาม**ขยายและปรับปรุงพื้นที่บริเวณ**

วัดให้กว้างขวางพอเพียงแก่บรรดาพุทธศาสนิกชนจะพึงเข้าไปชุมนุมนมัสการพระรัตนตรัยและองค์อนุสาวรีย์ของหลวงพ่อองค์ก่อน ๆ นั้นด้วย

ท่านเจ้าคุณศรี ฯ **มีความรู้ในวิชาต่อกระดูก** อันเป็นกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งสำหรับบริการประชาชนของวัดไชยธาราราม *(ฉลอง)* แต่เดิมมา แต่เนื่องจากมีภารกิจอย่างอื่นอยู่เต็มมือ โดยเฉพาะภารกิจทางด้านการสอนนวกภิษุ และภารกิจทางด้านบูรณะปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุของวัดอยู่ประจำ ท่านจึงได้มอบหมายธุระเกี่ยวกับการรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ให้แก่ท่านรองเจ้าอาวาสรับภาระไปช่วยเหลือประชาชน แยกไปเป็นส่วนหนึ่ง นับว่าเป็นการแบ่งภาระหน้าที่เพื่อจะได้อำนวยประโยชน์แก่ชาวบ้านทั้งใกล้และไกลโดยสมควรแก่กรณี

วัดไชยธาราราม *(ฉลอง)* เป็นวัดสำคัญของจังหวัดภูเก็ต และเป็นวัดสำคัญแห่งหนึ่งของเมืองไทย ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของพุทธศาสนิกชนถ้วนหน้าที่ได้เห็นการสืบทอดวัฒนธรรมของวัดเป็นมาด้วยดีนับด้วยเวลาเกินกว่า ๑๐๐ ปี อันเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดพระบวรพุทธศาสนาให้สถิตสถาพรสืบไป ตราบฟ้าดินสลาย.

กำแพงวัดฉลอง

บางเรื่องเกี่ยวกับวัดฉลอง

๑. พ่อท่านสมเด็จเจ้า

ชาวบ้านฉลองที่มีอายุเกินกว่า ๕๐ ปี จะเคยได้ยินได้ฟังว่า หลวงพ่อวัดฉลอง ท่านพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี (แช่ม) นั้น ชาวบ้านฉลองผู้สูงอายุสมัยก่อน ไม่ได้ออกนามของท่านว่า **"หลวงพ่อวัดฉลอง"** หรือ **หลวงพ่อแช่ม** แต่อย่างใดเลย หากแต่จะออกนามว่า **"พ่อท่านสมเด็จเจ้า"** เป็นส่วนมาก แต่น้อยคนที่จะสามารถอธิบายได้ว่า เพราะเหตุใดชาวบ้านจึงขนานนามท่านเช่นนั้น.

ผู้สูงอายุในตำบลฉลอง ได้เล่าสู่สืบต่อกันมาว่า ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๒๐ ซึ่งความวุ่นวายของอั้งยี่จีนในเมืองภูเก็ตได้สงบราบเรียบลงนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้หลวงพ่อวัดฉลอง ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีสมณศักดิ์ แต่ประการใดเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อรับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี ตำแหน่งสังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ตเป็นการปูนบำเหน็จความชอบที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลการปกครองแผ่นดินให้เกิดความสงบสุข นำราษฎรชาวบ้านฉลองให้ปลอดภัยจากกบฏอั้งยี่ ทั้งชีวิตและทรัพย์สินอันเป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างยิ่ง

ในการเข้าเฝ้าครั้งนั้น ผู้ใกล้ชิดเหตุการณ์ได้เล่าสู่กันฟังว่า สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปฏิสันถารเป็นส่วนพระองค์กับหลวงพ่อวัดฉลองว่า **ความรู้ความสามารถในภารกิจนานาประการที่หลวงพ่อแช่มมีต่อประชาชนและชาติบ้านเมือง ตลอดจนศาสนจักรนั้น นับว่ายิ่งใหญ่สำคัญน่ายกย่องสรรเสริญ หากท่านสมภารวัดฉลอง มีโอกาสเข้าอยู่ในกรุงเทพพระมหานคร เพื่อปฏิบัติภาระในด้านคันถธุระให้ถึงระดับสูง เช่นเดียวกับพระเถราจารย์รูปอื่น ๆ ดังที่เคยสืบทอดเป็นประเพณีมาแต่ครั้งก่อน ๆ ก็จะมีโอกาสได้รับสถาปนาสมณศักดิ์สูงขึ้น จนถึงชั้น "สมเด็จ" ได้โดยไม่มีข้อขัดข้องใด ๆ.** แต่โดยเหตุที่ท่านสมภารเป็นเพียงพระภิกษุสามัญและบำเพ็ญศาสนกิจในด้านวิปัสนาธุระอย่างเคร่งครัด ไม่อาจจะละทิ้งชาวบ้านฉลองเพื่อแสวงหาความสูงส่งทางยศศักดิ์ได้ ก็พระราชทานได้เพียงตำแหน่งสังฆปาโมกข์ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของพระภิกษุระดับหัวเมืองชั้นนอกในสมัยนั้น และพระราชทานพัดยศให้เป็นพิเศษ ไม่เหมือนกับพระครูชั้นสังฆปาโมกข์รูปอื่น ๆ

เรื่องราวเหล่านี้ เป็นเรื่องที่ผู้เฒ่าเล่าสู่กันฟังสืบต่อกันมาปากต่อปาก ไม่อาจจะเสาะหาหลักฐานใด ๆ มาอ้างอิงได้ เนื่องจากว่า หากเป็นพระราชปฏิสันถารเป็นการส่วนพระองค์จริง ๆ แล้ว ก็เป็นเรื่องที่บุคคลทั่วไป หรือแม้แต่ผู้รับรู้เรื่องราวมาโดยตนเอง ก็ตาม, ไม่พึงจะปฏิบัติการเผยแพร่ออกไปได้โดย

ไม่มีความผิด เว้นไว้แต่จะมีพระบรมราชานุญาตเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตอยู่ประการหนึ่งว่า **พัดยศของท่านพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนรี (แช่ม) นั้น มีลักษณะพิเศษ ไม่เหมือนพัดยศประกอบสมณศักดิ์ชั้นพระครูสังฆปาโมกข์ที่เคยพระราชทานมาก่อนและที่พระราชทานในกาลต่อมา อย่างสังเกตเห็นได้ชัด.** ดังนี้ก็น่าจะเป็นประจักษ์พยาน หรือมูลเหตุให้ชาวบ้านฉลองภาคภูมิใจที่จะถวายนามแก่ **"พ่อท่าน"** ว่า **"พ่อท่านสมเด็จเจ้า"** อันเป็นนามที่สืบทอดติดปากกันมาแม้กระทั่งทุกวันนี้.

๒. กำแพงวัดฉลอง

สืบเนื่องจากวุ่นจีนอั้งยี่ในปี พ.ศ. ๒๔๑๙ ซึ่งเมืองภูเก็ตทั้งเมืองเกือบจะตกอยู่ในอำนาจการยึดครองของกบฏจีนอั้งยี่ และวัดฉลองเกือบจะถูกเผาพินาศไป อุบาสกอุบาสิกาชาวฉลองพร้อมด้วยพุทธบริษัทในท้องถิ่นอื่น ๆ ต่างเห็นความสำคัญของการสร้างกำแพงวัดไว้ปกป้องวัดในคราวจำเป็น จึงได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างเตาเผาอิฐขึ้นในท้องนาใกล้วัด ทางทิศตะวันออก เมื่อเผาได้อิฐพอแก่ความต้องการแล้ว ก็ทำการก่อกำแพงอิฐถือปูนขึ้นรอบวัด **เป็นกำแพงหนาประมาณ ๑ ศอก สูงประมาณ ๒ วา มีช่องสำหรับมองออกไปนอกกำแพงได้ทุกด้านเป็นระยะ และเว้นเฉพาะประตูเข้าออกไว้ ๔ ทิศ** เช่นเดียวกับกำแพงป้อมของทหาร ปัจจุบันนี้กำแพงได้ถูกรื้อเอาอิฐไปก่อสร้างอย่างอื่นบางส่วน

และรื้อขยายบริเวณวัดให้กว้างออกไปจากเดิม คงทิ้งทรากกำแพงให้จมดินอยู่ พอที่จะขุดค้นหาฐานเดิมและแนวกำแพงทั้งสี่ด้านได้ไม่ยากนัก

๓. สมเด็จพระปกเกล้า ฯ เสด็จวัดฉลอง

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จหัวเมืองปักษ์ใต้และได้เสด็จประพาสวัดฉลองด้วย แต่ในช่วงนั้นท่านพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี (แช่ม) ได้มรณภาพไปก่อนแล้ว (ท่านมรณภาพเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๖๑ อายุ ๘๐ ปี) ท่านเจ้าอาวาสองค์ต่อมาคือ พระครูครุกิจจานุการ (ช่วง กิสลัย)

๔. ดร.คาร์ล ซี ซิมเมอร์แมน สำรวจภาวะเศรษฐกิจที่วัดฉลอง

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ - ๗๓ เป็นปีที่เกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้า ฯ ให้ทำการสำรวจภาวะเศรษฐกิจของชนบทประเทศไทย เพื่อวางแผนงานและสร้างโครงการแก้ไขปรับปรุงการเศรษฐกิจของชาติให้เข้าสู่ระดับก้าวหน้าทันนานาประเทศต่อไป

ดร.คาร์ล ซี. ซิมเมอร์แมน ศาสตราจารย์ผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด แห่งสหรัฐอเมริกาและคณะ ได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้สำรวจภาวะเศรษฐกิจใน

ครั้งนั้น และได้คัดเลือกเอาบ้านฉลอง เป็นหมู่บ้านตัวอย่างสุ่มตัวเลขแสดงภาวะความเป็นอยู่ของประชาชนภูเก็ตในด้านเศรษฐกิจชนบทด้วยโดยกำหนดเอาวัดฉลองเป็นศูนย์ชุมนุมประชาชน ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนัดหมายชาวบ้านนำอาหารสำหรับรับประทานประจำวันมารับประทานร่วมกัน แล้วคณะผู้สำรวจได้สัมภาษณ์สอบถามเรื่องราวความเป็นอยู่บันทึกเป็นข้อมูลต่า ๆ นำไปเข้าเรื่องที่ต้องการทราบตามแผนงานที่วางไว้.

๕. ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรมฝั่งทะเลตะวันตก

วัดฉลอง เป็นศูนย์รวมศรัทธาของประชาชนชาวจังหวัดภูเก็ตใกล้เคียง จนมีกิตติศัพท์เลื่องลือออกไปทั่วประเทศไทย

วัดฉลองเป็นต้นกำเนิดของโรงเรียนประถมศึกษาของเยาวชนตำบลฉลองในโอกาสแรกที่มีพระราชบัญญัติประถมศึกษาออกประกาศใช้ โดยได้อาศัยศาลาการเปรียญของวัด เป็นตัวโรงเรียน อาศัยครูซึ่งเป็นพระภิกษุทำการสอนบทเรียนภาษาไทยเบื้องต้น ตามหลักสูตรที่ราชการกำหนด.

วัดฉลองมีพระพุทธรูปสมัยเก่าอยู่หลายองค์ ซึ่งเคยประดิษฐานอยู่ในวิหารที่สร้างขึ้นด้วยศิลปกรรมสมัยเก่า แม้ว่า

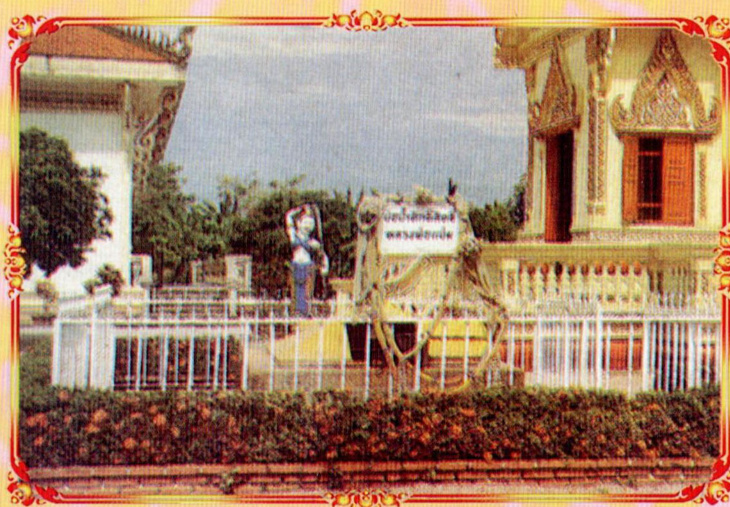
* *(รายงานการสำรวจเศรษฐกิจชาวชนบท ฯ ครั้งนั้น ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่และใช้เป็นหนังสือศึกษาเรื่องเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อมาหลายปี)*

สถาปัตยกรรมเหล่านั้น จะได้ทรุดโทรมปรักหักพังไป จนต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ไปบ้าง แต่องค์พระปฏิมากรรุ่นเก่าเหล่านั้นก็ยังคงสถิตอยู่ไม่บุบสลายไปตามกาลเวลา. นับเป็นการธำรงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งยุคสมัยไว้ได้ด้วยดี.

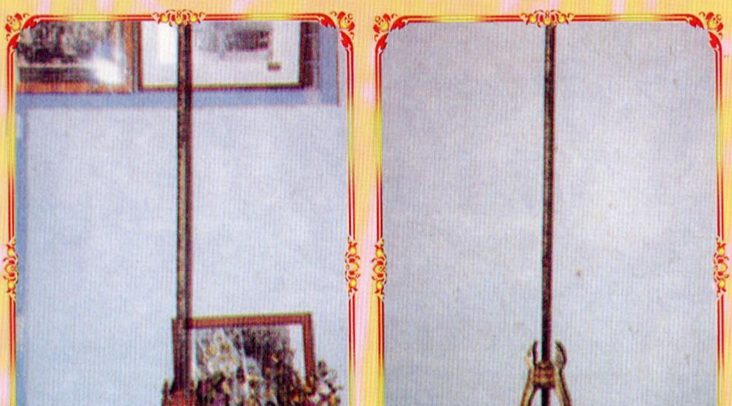
เคยเป็นจุดร่วมให้เกิดการก่อตั้งสังคมไทยขึ้นใหม่อย่างเป็นหลักแหล่งและมั่นคง หลังจากที่คนไทยส่วนหนึ่งถูกทำลายขวัญแตกกระเจิงระเหเร่ร่อนหาที่อยู่ไม่ได้ ด้วยศึกพม่าที่ล้างทำลายเมืองถลาง ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมฝั่งทะเลตะวันตกศูนย์ใหญ่ของชาวภูเก็ตถึงแก่ความพินาศสิ้นเชิง.

จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพึงอนุรักษ์และทนุบำรุงวัดท่านฉลองแห่งนี้ไว้ให้สถิตสถาพรสืบไปตลอดกาลนาน ฯ

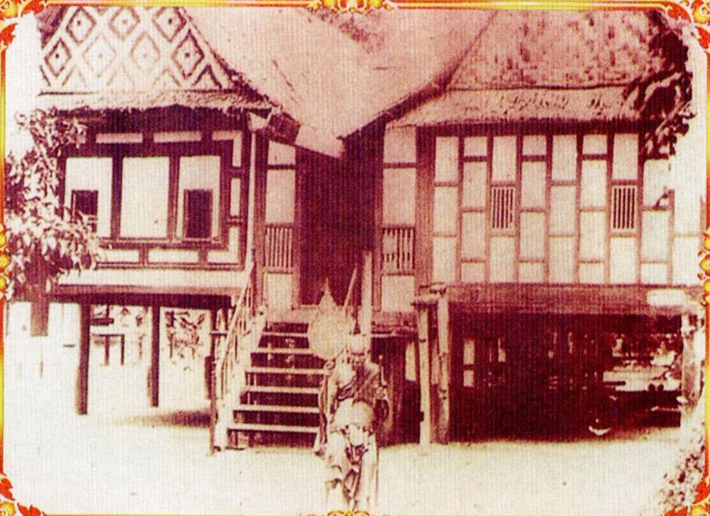
ภาคผนวก

บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

ไม้เท้า

พระครูวิสุทธิวงษาจารย์ญาณมุนี อายุ ๘๑ พรรษา ๖๐ ถ้วน
เจ้าคณะใหญ่วัดไชยธาราราม เมืองภูเก็จ ถึงมรณภาพ วันที่ ๑๘ เมษายน ร.ศ. ๑๒๗
เวลาบ่าย ๕ โมงกับ ๑๐ นาที

นิทานที่ ๒
เรื่องพระครูฉลอง

เมืองภูเก็ตเดิมขึ้นอยู่ในกระทรวงกลาโหม จนเมื่อฉันเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยแล้ว จึงได้โอนมาขึ้นกระทรวงมหาดไทย ฉันลงไปตรวจราชการหัวเมืองมณฑลภูเก็ตครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ เวลาฉันพักอยู่ที่เมืองภูเก็ต พระครูวิสุทธิวงศาจารย์เป็นที่สังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ต อยู่ ณ วัดฉลองมาหาพอฉันแลเห็นก็เกิดพิศวง ด้วยที่หน้าแข้งของท่านมีรอยปิดทองคำเปลวแผ่นเล็ก ๆ ระกะไปราวกับพระพุทธรูปหรือเทวรูปโบราณที่คนบนบาน เมื่อพูดจาปราศรัยดูก็เป็นผู้มีกิริยาอัชฌาสัยเรียบร้อยอย่างผู้หลักผู้ใหญ่เวลานั้นดูเหมือนจะมีอายุได้สัก ๖๐ ปี ฉันถามท่านว่า เหตุไฉนจึงปิดทองที่หน้าแข้งท่านตอบว่า **"เมื่ออาตมาภาพเข้ามาถึงในเมือง พวกชาวตลาดเขาขอปิด"** ฉันได้ฟังอย่างนั้นก็เกิดอยากรู้ว่าเหตุใดคนจึงปิดทองท่านพระครูวัดฉลอง จึงสืบถามเรื่องประวัติของท่าน ได้ความตามที่ตัวท่านเองเล่าให้ฟังบ้างข้าราชการเมืองภูเก็ตที่เขารู้เห็นเล่าให้ฟังบ้าง เป็นเรื่องประหลาดดังจะเล่าต่อไปนี้

ท่านพระครูองค์นี้ชื่อ แช่ม เป็นชาวบ้านฉลองอยู่ห่างเมืองภูเก็ตสักสามสี่ร้อยเส้นเดิมเป็นลูกศิษย์พระอยู่ในวัดฉลอง

มาตั้งแต่ยังเด็ก ครั้นเติบใหญ่บวชเป็นสามเณรเล่าเรียนอยู่ในวัดนั้น จนอายุครบอุปสมบทก็บวชเป็นพระภิกษุ เรียนวิปัสสนาธุระและคาถาอาคมต่าง ๆ ต่อมาจนมีพรรษาอายุมากได้เป็นสมภารวัดฉลอง เรื่องประวัติแต่ต้นจนตอนนี้ไม่แปลกอย่างไรมาเริ่มมีอภินิหารเป็นอัศจรรย์เมื่อเกิดเหตุ ด้วยพวกจีนกรรมกรทำเหมืองแร่ที่เมืองภูเก็ตเป็นกบฏ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๙ (ดังจะมีเรื่องปรากฏในนิทานที่ ๑๔ ต่อไปข้างหน้า) เวลานั้นรัฐบาลไม่มีกำลังพอจะปราบปรามพวกจีนกบฏให้ราบคาบ ได้แต่รักษาตัวเมืองไว้ตามบ้านนอกออกไป พวกจีนเที่ยวปล้นสะดมภ์ฆ่าฟันผู้คนได้ตามชอบใจ ไม่มีใครต่อสู้ จึงเป็นจลาจลทั่วไปทั้งเมืองภูเก็ต เรื่องที่เล่าต่อไปนี้เขียนตามคำท่านพระครูวัดฉลองเล่าให้ฟังเองว่า เมื่อได้ข่าวไปถึงบ้านฉลองว่ามีจีนจะออกไปปล้น พวกชาวบ้านกลัวพากันอพยพหนีไปซ่อนตัวอยู่บนภูเขาโดยมาก เวลานั้นมีชายชาวบ้านที่เคยเป็นลูกศิษย์ของท่านสักสองสามคนไปชวนให้ท่านหนีไปด้วย แต่ท่านตอบว่า **“ข้าอยู่ในวัดนี้มาตั้งแต่ยังเป็นเด็กจนอายุถึงปานนี้แล้ว ทั้งเป็นสมภารเจ้าวัดอยู่ด้วย จะทิ้งวัดไปเสียอย่างไรได้ พวกสูจะหนีก็หนีเถิด แต่ข้าไม่ไปล่ะ จะต้องตายก็จะตายอยู่ในวัด อย่าเป็นห่วงข้าเลย”** พวกลูกศิษย์อ้อนวอนเท่าใดท่านก็ยืนคำอยู่อย่างนั้น เมื่อคนเหล่านั้นเห็นว่าท่านไม่ยอมทิ้งวัดไปก็พูดกันว่า **“เมื่อขรัวพ่อไม่ยอม จะทิ้งให้ท่านตายเสียอย่างไร”** จึงเข้าไปพูดแก่ท่านว่า **“ถ้าขรัวพ่อไม่ไปพวกผมก็จะอยู่เป็นเพื่อนแต่ขออะไรพอคุ้มตัวสักอย่างหนึ่ง”** ท่านจึง

เอาผ้าขาวมาลงยันต์เป็นผ้าประเจียดแจกให้คนละผืน พวกนั้นไปเที่ยวเรียกหาเพื่อนได้คนเพิ่มเติมมารวมกันสัก ๑๐ คน เชิญตัวท่านให้ลงไปอยู่ที่ในโบสถ์ พวกเขาไปเที่ยวหาเครื่องศัสตราวุธสำหรับตัวแล้วพากันมาอยู่ที่ในวัดฉลองพออีกสองวันจีนพวกหนึ่งก็ออกไปปล้น แต่พวกจีนรู้ว่าชาวบ้านหนีไปเสียโดยมากแล้วเดินไปโดยประมาทไม่ระวังตัว พวกไทยแอบเอากำแพงแก้วรอบโบสถ์บังตัวพอพวกจีนไปถึง ก็ยิงเอาแตกหนีไปได้โดยง่าย พอมีข่าวว่าพวกลูกศิษย์ท่านวัดฉลองรบชนะจีน ชาวบ้านฉลองที่หนีไปซุกซ่อนอยู่ตามภูเขาก็พากันกลับมาบ้านเรือน ที่เป็นผู้ชายก็ไปหาท่านวัดฉลอง ขอรับอาสาว่าถ้าพวกจีนยกไปอีกจะช่วยรบ แต่ท่านตอบว่า **“ข้าเป็นพระเป็นสงฆ์ จะรบฆ่าฟันใครไม่ได้ สูจะรบพุ่งอย่างไรก็ไปคิดอ่านกันเองเถิด ข้าจะให้แต่เครื่องคุณพระสำหรับป้องกันตัว”** คนเหล่านั้นไปเที่ยวชักชวนกันรวมคน ไว้กว่าร้อยคนท่านวัดฉลองก็ลงผ้าประเจียดแจกให้ทุกคน พวกนั้นนัดกันเอาผ้าประเจียดโพกหัวเป็นเครื่องหมาย ทำนองอย่างเครื่องแบบทหาร พวกจีนเลยเรียกว่า**“อ้ายพวกหัวขาว”** จัดกันเป็นหมวดหมู่มีตัวนายควบคุม แล้วเลือกที่มั่นตั้งกองรายกัน เอาวัดฉลองเป็นที่บัญชาการคอยต่อสู้พวกจีน ในไม่ช้าพวกจีนก็ยกไปอีกคราวนี้ยกกันไปเป็นขบวนรบ มีทั้งธงนำและกลองสัญญาณ จำนวนคนที่ยกไปก็มากกว่าครั้งก่อน พวกจีนยกไปถึงบ้านฉลองในตอนเช้าพวกไทยเป็นแต่คอยต่อสู้อยู่ในที่มั่นเอาปืนยิงกราด

ไว้พวกจีนเข้าไปในหมู่บ้านฉลองไม่ได้ ก็หยุดยั้งอยู่ภายนอก ต่างยิงโต้ตอบกันทั้งสองฝ่ายจนเวลาตะวันเที่ยง พวกจีนหยุดรบไปกินข้าวต้มพวกไทยได้ทีก็เข้ารุมล้อมไล่ยิงพวกจีนในเวลากำลังสาละวนกินอาหาร ประเดี๋ยวเดียวพวกจีนก็ล้มตายแตกหนีกระจัดกระจายไปหมด ตามคำท่านพระครูว่า **"จีนรบสู้ไทยไม่ได้ด้วยมันต้องกินข้าวต้ม พวกไทยไม่ต้องกินข้าวต้มจึงเอาชนะได้ง่าย ๆ"** แต่นั้นพวกจีนก็ไม่กล้าไปปล้นบ้านฉลองอีก เป็นแต่พวกหัวหน้าประกาศตีราคาศีรษะท่านวัดฉลอง ถ้าใครตัดเอาไปให้ได้จะให้เงินสินบน ๑,๐๐๐ เหรียญชื่อท่านวัดฉลองก็ยิ่งโด่งดังหนักขึ้น เมื่อรัฐบาลปราบพวกจีนกบฏราบคาบแล้วยกเอาความชอบของเจ้าอธิการแช่มวัดฉลอง ที่ได้เป็นหัวหน้าในการต่อสู้พวกจีนกบฏในครั้งนั้น ประจวบเวลาตำแหน่งพระครูสังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ตว่างอยู่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงตั้งให้เป็นที่**พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ตำแหน่งสังฆปาโมกข์เมืองภูเก็ต**แต่นั้นมา แต่ทางฝ่ายชาวเมืองภูเก็ตเชื่อว่าที่ชาวบ้านฉลองรบชนะพวกจีน เพราะท่านพระครูวัดฉลองมีอิทธิฤทธิ์ในทางวิทยาอาคมก็นับถือกันเป็นอย่างผู้วิเศษทั่วทั้งจังหวัด เรื่องที่เล่ามาเพียงนี้เป็นชั้นก่อนเกิดการปิดทองท่านพระครูวัดฉลอง

มูลเหตุที่จะปิดทองนั้น เกิดขึ้นเมื่อคนนับถือท่านพระครูวัดฉลองว่าเป็นผู้วิเศษแล้ว ด้วยครั้งหนึ่งมีชาวเมืองภูเก็ตสักสี่ห้าคนลงเรือลำหนึ่งไปเที่ยวตกเบ็ดในทะเลเผอิญไปถูกพายุใหญ่จน

จวนเรือจะอับปาง คนในเรือพากันกลัวตาย คนหนึ่งออกปากบนเทวดาอารักษ์ที่เคยนับถือขอให้ลมสงบ พายุก็กลับกล้าหนักขึ้น คนอื่นบนสิ่งที่เคยนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์ลมก็ไม่ซาลง จนสิ้นคิดมิรู้ที่จะบนบานอะไรต่อไป มีคนหนึ่งในพวกนั้นก็ออกปากบนว่าถ้ารอดชีวิตได้ จะปิดทองขรัวพ่อวัดฉลอง พอบนแล้วลมพายุก็ซาลงทันที พวกคนหาปลาเหล่านั้นรอดกลับมาได้ จึงพากันไปหาท่านพระครูขออนุญาตปิดทองแก้สินบน ท่านพระครูว่า **"ข้าไม่ใช่พระพุทธรูปจะทำนอกรีตมาปิดทองคนเป็น ๆ อย่างนี้ข้าไม่ยอม"** แต่คนหาปลาโต้ว่า **"ก็ผมบนไว้อย่างนั้น ถ้าขรัวพ่อไม่ยอมให้ผมปิดทองแก้สินบน ฉวยแรงสินบนทำให้ผมเจ็บล้มตาย ขรัวพ่อจะว่าอย่างไร"** ท่านพระครูจนถ้อยคำสำนวนด้วยตัวท่านก็เชื่อเรื่องแรงสินบน เกรงว่าถ้าเกิดเหตุร้ายแก่ผู้บนบาปจะตกอยู่แก่ตัวท่านก็ต้องยอม จึงเอาน้ำมาลูบขาแล้วยื่นออกไปให้ปิดทองคำเปลวที่หน้าแข้ง แต่ให้ปิดเพียงแผ่นเล็ก ๆ แผ่นหนึ่งพอเป็นกิริยาบุญ พอคนบนกลับไปแล้วก็ล้างเสีย แต่เมื่อกิตติศัพท์เล่าลือกันไปว่ามีชาวเรือรอดตายได้ด้วยบนปิดทองท่านพระครูวัดฉลองก็มีผู้อื่นเอาอย่าง ในเวลาเจ็บไข้หรือเกิดเหตุการณ์กลัวจะเป็นอันตรายก็บนปิดทองท่านพระครูวัดฉลองบ้าง ฝ่ายท่านพระครูมิรู้ที่จะขัดขืนอย่างไร ก็จำต้องยอมให้ปิดจึงเกิดประเพณีปิดทองท่านพระครูวัดฉลองขึ้นด้วยประการฉะนี้ ตัวท่านเคยบอกกับฉันว่าที่ถูกปิดทองนั้นอยู่ข้างรำคาญ ด้วยคันผิวหนังตรงที่ทองปิด จนล้างออกเสียแล้วจึงหาย แต่ก็ไม่กล้าขัดขวางคน

ขอปิดทอง เพราะฉะนั้นท่านพระครูเข้าไปในเมืองเมื่อใด พวกที่ได้บนบานไว้ใครรู้เข้าก็ไปคอยดักทางขอปิดทองแก้สินบนคล้ายกับคอยใส่บาตรท่านพระครูเห็นคนคอยปิดทองร้องนิมนต์ ก็ต้องหยุดให้เขาปิดทองเป็นระยะไปตลอดทาง วันนั้นท่านกำลังจะมาหาฉันไม่มีเวลาล้าง ทองจึงติดหน้าแข้งมาให้ฉันเห็น ตั้งแต่รู้จักกันเมื่อวันนั้น ท่านพระครูวัดฉลองกับฉันก็เลยชอบพอกันมา ท่านเข้ามากรุงเทพฯ เมื่อใดก็มาหาฉันไม่ขาด เคยทำผ้าประเจียดมาให้ฉัน ฝีมือเขียนงามดีมาก ฉันไปเมืองภูเก็ตเมื่อใดก็ไปเยี่ยมท่านถึงวัดฉลองทุกครั้ง

การที่คนปิดทองท่านพระครูวัดฉลอง เป็นแรกที่จะเกิดประเพณีปิดทองคนเป็น ๆ เหมือนเช่นพระพุทธรูปหรือเทวรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ ก็เป็นธรรมดาที่กิตติศัพท์จะเลื่องลือระบือเกียรติคุณของท่านพระครูวัดฉลองแพร่หลาย จนนับถือกันทั่วไปทุกหัวเมืองทางทะเลตะวันตก ใช่แต่เท่านั้นแม้จนในเมืองปีนังอันเป็นอาณาเขตของอังกฤษ คนก็พากันนับถือท่านพระครูวัดฉลอง เพราะที่เมืองปีนังพลเมืองมีไทยและจีนเชื้อสายไทยผู้ชายเรียกกันว่า "บาบ๋า" ผู้หญิงเรียกกันว่า "ยอหยา" ล้วนถือพระพุทธศาสนาอยู่เป็นอันมาก เขาช่วยกันสร้างวัดนิมนต์พระสงฆ์ไทยไปอยู่ก็หลายวัด แต่ในเมืองปีนังไม่มีพระเถระ พวกชาวเมืองทั้งพระและคฤหัสถ์ จึงสมมุติท่านพระครูวัดฉลองให้เป็นพระมหาเถระสำหรับเมืองปีนัง ถ้าสร้างโบสถ์ใหม่ก็นิมนต์ให้ไปผูกพัทธสีมา ถึงฤดูบวชนาคเมื่อก่อนเข้าพรรษาก็นิมนต์ให้ไปนั่งเป็นอุปัชฌาย์บวชนาค

และที่สุดแม้พระสงฆ์เกิดอธิกรณ์ ก็นิมนต์ให้ไปได้สวนพิพากษา ท่านพระครูพิพากษาว่าอย่างไรก็เป็นสิทธิ์ขาด จึงเป็นอย่างสังฆปาโมกข์เมืองปีนังด้วยอีกเมืองหนึ่ง ผิดกับเมืองภูเก็ตเพียงเป็นด้วยส่วนตัวท่านเอง มิใช่ในทางราชการ ด้วยในสมัยนั้นยังไม่มีทางรถไฟ ชาวกรุงเทพฯ กับชาวเมืองปีนังยังห่างเหินกันมาก แต่มีเรือเมล์ไปมาในระหว่างเมืองปีนังกับเมืองภูเก็ตทุกสัปดาห์ ไปมาหากันได้ง่าย ท่านพระครูวัดฉลองอยู่มาจนแก่ชราอายุเห็นจะกว่า ๘๐ ปี จึงมรณภาพ

เมื่อฉันออกจากตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยแล้วไม่ได้ไปเมืองภูเก็ตมาช้านาน จนถึงรัชกาลที่ ๗ ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไปเมืองภูเก็ตอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ เวลานั้นท่านพระครูวัดฉลองถึงมรณภาพเสียนานแล้ว ฉันคิดถึงท่านพระครูจึงเลยไปที่วัดฉลองด้วยในคราวนี้สะดวก ด้วยเมืองภูเก็ตมีถนนรถยนต์ไปได้หลายทาง รถยนต์ไปครู่เดียวก็ถึงวัดฉลอง เห็นวัดครึกครื้นขึ้นกว่าเคยเห็นแต่ก่อนจนแปลกตา เป็นต้นว่ากุฎีเจ้าอาวาสที่ท่านพระครูเคยอยู่ก็กลายเป็นตึกสองชั้นกุฎีพระสงฆ์และศาลาที่ก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นก็มีอีกหลายหลัง เขาบอกว่ามีผู้สร้างถวายท่านพระครูเมื่อภายหลัง แต่เมื่อมีผู้ไปสร้างสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ท่านพระครูไม่ยอมให้แก้ไขในบริเวณโบสถ์ที่ท่านเคยลงไปอยู่เมื่อต่อสู้พวกจีน กำแพงแก้วที่พวกลูกศิษย์เคยอาศัยบังตัวรบจีนครั้งนั้นก็ไม่ให้รื้อแย่งแก้ไขยังคงอยู่อย่างเดิมที่ในกุฎีของท่านพระครูเขาตั้งโต๊ะที่บูชาไว้มีรูป

ฉายาของท่านพระครูขยายเป็นขนาดใหญ่ใส่กรอบอย่างลับแลตั้งไว้เป็นประธานบนโต๊ะนั้น มีรอยคนปิดทองแก้สินบนที่กระจกเต็มไปหมดทั้งแผ่นเหลือเป็นช่องว่างอยู่แต่ที่ตรงหน้าท่านพระครูดูประหลาดที่ยังชอบบนปิดทองท่านพระครูอยู่จนเมื่อตัวท่านล่วงลับไปนานแล้วไม้เท้าของท่านพระครูที่ชอบถือติดมือ ก็เอาวางไว้ข้างหน้ารูปและมีรอยปิดทองด้วย ไม้เท้าอันนี้ก็มีเรื่องแปลกอยู่พวกกรมการเมืองภูเก็ตเขาเคยเล่าให้ฉันฟังตั้งแต่ท่านพระครูยังอยู่ว่ามีเด็กผู้หญิงรุ่นสาวคนหนึ่งในเมืองภูเก็ตเป็นคนมีนิสัยชอบพูดอะไรเล่นโลน ๆ ครั้งหนึ่งเด็กคนนั้นเจ็บออกปากบนตามประสาโลนว่าถ้าหายเจ็บจะปิดทองตรงที่ลับของขรัวพ่อวัดฉลอง ครั้นหายเจ็บถือว่าพูดเล่นก็เพิกเฉยเสีย อยู่มาไม่ช้าเด็กคนนั้นกลับเจ็บไปอีก คราวนี้เจ็บมากหมอรักษาอาการก็ไม่คลายขึ้น พ่อแม่สงสัยจะเป็นด้วยถูกผีหรือด้วยแรงสินบน ถามตัวเด็กว่ามันได้บนบานไว้บ้างหรือไม่ แต่แรกตัวเด็กละอายไม่รับว่าได้บนไว้เช่นนั้น จนทนอาการเจ็บไม่ไหวจึงบอกตามความจริงให้พ่อแม่รู้ก็พากันไปเล่าให้ท่านพระครูฟังแล้วปรึกษาว่าควรจะทำอย่างไรดีท่านพระครูว่าบนอย่างลามกเช่นนั้นใครจะยอมให้ปิดทองข้างพ่อแม่เด็กก็เฝ้าอ้อนวอนด้วยกลัวลูกจะเป็นอันตราย ท่านพระครูมิรู้ที่จะทำประการใด จึงคิดอุบายเอาไม้เท้าอันนั้นสอดเข้าไปใต้ที่นั่งแล้วให้เด็กปิดทองที่ปลายไม้เท้า ผู้เล่าว่าพอแก้สินบนแล้วก็หายเจ็บฉันได้ถามท่านพระครูว่าเคยให้เด็กหญิงปิดทองปลายไม้เท้าแก้สินบนจริงหรือ ท่านเป็นแต่ยิ้มอยู่ไม่ตอบรับหรือปฏิเสธ จึงนึก

เห็นจะเป็นเรื่องจริงดังเขาเล่า

เรื่องพระครูวัดฉลอง ยังได้เห็นอัศจรรย์ต่อมาอีกเมื่อฉันไปอยู่เมืองปีนังใน พ.ศ. ๒๔๗๗ ไปที่วัดศรีสว่างอารมณ์ เห็นมีรูปฉายท่านพระครูวัดฉลองเข้ากรอบลับแลตั้งอยู่บนโต๊ะเครื่องบูชาข้างพระประธานที่ในโบสถ์ และมีรอยปิดทองแก้สินบนเต็มไปทั้งแผ่นกระจกเช่นเดียวกับที่เมืองภูเก็ต เดี๋ยวนี้รูปนั้นก็ยังอยู่ที่วัดศรีสว่างอารมณ์ดูน่าพิศวง พิเคราะห์ตามเรื่องประวัติเห็นว่า**ควรนับว่าพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ (แช่ม) วัดฉลอง เป็นอัจฉริยบุรุษได้คนหนึ่ง ด้วยประการฉะนี้** ●

(จากพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เรื่องนิทานโบราณคดีฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๐๓ สำนักพิมพ์เขษมบรรณกิจ กรุงเทพฯ)

อยู่วัดฉลอง

เรื่องราวที่ท่านจะได้อ่านต่อไปนี้ ท่านมีสิทธิที่จะคิดว่าเป็นนิทานหรือเชื่อว่าเป็นเรื่องจริงในชีวิตจริงของผู้เล่าก็ได้ ไม่เป็นการเสียหายแต่อย่างใด

เพราะถ้าท่านจะคิดว่าเป็นนิทาน ผู้เล่าก็ได้ชื่อว่าเป็นนักเล่านิทานซึ่งก็เป็น "วัฒนธรรมทางฝั่งตะวันตกของเมืองไทย" ประการหนึ่งเหมือนกันเนื่องจากการเล่านิทานนั้นย่อมเป็น "วัฒนธรรม" สากลที่มีอยู่ทั่วโลก รวมทั้งในเมืองไทยด้วย ท่านคงจำได้ว่า นักเล่านิทานระดับโลกผู้หนึ่งคือ "อีสป" ได้เคยจารึกไปในที่ต่าง ๆ เล่านิทานให้เด็ก ๆ ฟัง จนกลายเป็นคติธรรมอย่างหนึ่งประดับไว้ในพิภพตราบเท่าทุกวันนี้

นักเล่านิทานที่โลกไม่อาจจะลืมได้ ก็คือ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งได้ทรงใช้เวลาตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์เล่านิทานอันมีคติธรรมล้ำเลิศสอนมนุษย์ผู้แสวงหาอะไรก็ไม่ทราบนั้นให้ทราบว่าอะไรคือสิ่งที่เขาควรจะแสวงหา

การเล่านิทานจึงเป็นวัฒนธรรมถาวรของมนุษย์ ที่มีประโยชน์ในการสืบต่อความเป็นมนุษย์ให้สัมพันธ์กันระหว่างกาลเวลากับกาลเวลามิให้ขาดตอนลง

เมื่อได้นำสืบให้เข้าประเด็นชวนเชื่อได้ว่า เรื่องราว

ต่อไปนี้จะเป็น **"วัฒนธรรม"** อย่างหนึ่งของฝั่งตะวันตกของไทยแล้ว ผู้เล่าก็มีความมั่นใจที่จะเล่าเรื่อง **"อยู่วัดฉลอง"** ให้ฟัง

วัดฉลองนั้นเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งของภูเก็ต ซึ่งมีชื่อเสียงติดประวัติศาสตร์อย่างที่ท่าน ๆ ก็คงจะทราบกันแล้ว

สมัยเมื่อผู้เล่าอยู่วัดฉลองนั้น **อาณาบริเวณของวัดฉลองยังไม่กว้างขวางด้วยการพัฒนาเหมือนเช่นทุกวันนี้** ขณะนั้นเป็นช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๗๘ เพิ่งจะเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองของเมืองไทย จากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพียง ๒- ๓ ปี ผู้เล่ามีอายุเพียง ๑๐ ขวบ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าย่อมไม่เข้าใจว่า การปกครองคืออะไร รัฐธรรมนูญเป็นลูกพระยาพหลจริงหรือเปล่า ฉะนั้นจึงจะไม่เล่าถึงเรื่องการปกครองให้มากไป แต่จะขอสรุปว่าผู้เขียนมีโชคดีอยู่บ้างที่ได้รับรู้ว่าสมัยนั้นมีการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกโดยให้ราษฎรบางส่วนออกเสียงเลือกตั้ง "ผู้แทนตำบล" เพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง "ผู้แทนราษฎร" อีกทอดหนึ่งต่อไป

พูดถึงตำบลฉลองแล้ว ก็ใคร่ขอเพิ่มเติมอีกสักนิดหนึ่งว่าตำบลนี้มีเกียรติได้รับยกย่องเป็นตำบลตัวอย่างให้มีการสำรวจเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ มาครั้งหนึ่ง โดยมี ดร.ซิมเมอร์แมนเป็นผู้อำนวยการสำรวจทั่วประเทศไทย และรายงานการสำรวจเศรษฐกิจของ ดร.ซิมเมอร์แมน ผู้นี้ก็เคยได้ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงทางเศรษฐกิจและสังคมไทยมานาน ตราบจนกระทั่งถึงเวลาหลัง

สงครามโลกครั้งที่ ๒ คือประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๙ ซึ่งระบบเศรษฐกิจและสังคมของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากจนสถิติและข้อมูลต่าง ๆ มีชาวโลกทำไว้สมัยก่อนไม่สามารถจะใช้อ้างอิงได้ต่อไป

ผู้เล่าได้เล่าค้างไว้ข้างต้นว่า อาณาบริเวณของวัดฉลองสมัยก่อนนั้นไม่กว้างขวางเหมือนเช่นทุกวันนี้ จึงขอเล่าต่อไปว่า **รอบ ๆ อาณาเขตวัดทั้งสี่ด้านนั้นยังมีฐานกำแพงวัดรายล้อมอยู่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งฐานกำแพงเหล่านั้นได้ถูกรื้อถอนทำลายลงในระยะยี่สิบปีที่ล่วงมานี้ เพื่อขยายบริเวณวัดให้กว้างขวางขึ้น** อันเป็นเรื่องธรรมดาของความเจริญเติบโตของสังคม ที่จะต้องสูญเสียบางอย่างเพื่อรับเอาบางอย่างเข้ามาด้วยความจำเป็นหรือจำยอมก็ได้ นักโบราณคดีอาจมองชาวตำบลฉลองในทัศนะที่ไม่สู้ดีนักในฐานที่ทำลายโบราณวัตถุอันควรจะหวงแหน แต่ถ้าเขาเกิดเป็นวัดฉลองที่ต้องอึดอัดอยู่ภายในเขตวัดแคบ ๆ เกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติงานสาธารณะในคราวที่มีงานวัดประจำปีทุก ๆ ปี บ้าง ก็คงจะเห็นใจชาวบ้านฉลองว่า ความจำเป็นมีอยู่จึงต้องยอมรื้อทำลายโบราณวัตถุลง แล้วให้คงเหลือเป็นอนุสรณ์บางส่วน คือ ทางด้านตะวันตก ซึ่งเป็นประตูเข้าวัดในปัจจุบัน

พูดถึงโบราณวัตถุในวัดฉลองแล้ว ก็ขอเล่าให้ฟังว่าก่อนนี้ถอยหลังกลับไปประมาณยี่สิบปีเศษ ๆ หรือถ้าจะให้แน่นอนก็คือสมัยเมื่อ ๔๐ ปีมาแล้ว ซึ่งผู้เล่ายังอยู่ **“วัดฉลอง” นั้นที่วิหารหลวงพ่อนอกวัดมีพระพุทธรูปเล็ก ๆ เก็บสะสมไว้มากมาย**

ผู้เล่าเคยไปใช้บริเวณวิหารแห่งนี้ท่องบทเรียนระดับประถมศึกษาบ่อย ๆ และได้พิจารณาพระพุทธรูปเล็ก ๆ เหล่านั้นบ่อยครั้ง ที่พิจารณามิใช่ว่าเพราะดูพระได้ แต่พิจารณาเพราะพระหล่นจากที่ตั้งหรือที่เก็บหรือที่ประดิษฐานลงมาเกลื่อนกลาดอยู่บนพื้นซีเมนต์ ผู้เล่ามีความกลัวพระพุทธรูปอยู่เหลือล้น เพราะได้รับคำสั่งสอนจากพระภิกษุซึ่งเป็นอาจารย์ว่า พระพุทธรูปเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่ควรแตะต้องเมื่อไม่จำเป็น สมัยนั้นผู้เล่าไม่มีโอกาสได้เห็นนักเลงพระนำพระออกมาวางขายตามทางเท้า หรือใช้แว่นขยายดูพระกันตามข้างถนนเหมือนขณะนี้ เคยได้เห็นแต่ผู้หลักผู้ใหญ่แสดงความเคารพนบนอบพระพุทธรูปอย่างอ่อนน้อม และศรัทธาอย่างไม่มีข้อสงสัยใด ๆ จนต้องใช้แว่นหรืออุปกรณ์ใด ๆ มองดูว่าพระแท้หรือพระเทียมกันอีก

แต่เราจะเอาอะไรแน่กับ “วัฒนธรรม” และความเปลี่ยนแปลงของโลกจริงไหมครับ พระพุทธองค์ก็ยังทรงสอนไว้ว่า ทุกอย่างไม่แน่นอน

พูดถึงพระพุทธรูปเล็ก ๆ ในวิหารหลวงพ่อนอกวัดฉลองอีกต่อไป

ย้อนกลับไปเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วนั้น ผู้เล่ามีโอกาสไปนมัสการหลวงพ่อนอกวัดอีกครั้งหนึ่ง **ปรากฏว่าพระพุทธรูปเหล่านั้น หายไปหมดแล้ว** สอบถามพระภิกษุที่รู้จักก็ได้รับคำบอกเล่าว่า **มีนักเลงพระจากต่างถิ่นเข้ามาในวัดและอาราธนาเอาไปเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเห็นว่าเป็นพระพุทธรูป**

สมัยเก่า ซึ่งมีปะปนอยู่ทั้งรุ่นสุโขทัยและศรีวิชัย

ผู้เล่าไม่สงสัยเลยว่า เพราะเหตุใดนักเลงพระต่างถิ่นจึงสามารถอาราธนาพระพุทธรูปของวัดฉลองไปได้ง่าย ๆ ก็เพราะผู้เล่าเคยอยู่วัดฉลองมานาน ๒ ปี มีความเข้าใจวัดฉลองได้ดีว่า **ประตูวัดไม่เคยมีกุญแจ ประตูวิหารก็ไม่มีกุญแจทรัพย์สินวัดฉลองนั้นถือกันว่าเป็นสมบัติสาธารณะของวัด ซึ่งก็คือของชาวฉลองทั้งตำบลถือว่าวัดฉลองเป็นสิ่งสูงส่งอันจะละเมิดมิได้ วาจาของท่านพระครูครุกิจจานุการหลวงพ่อวัดฉลองนั้นเป็นวาจาศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งถ้ากล่าวคำสาปออกมาก็จะเกิดผลแก่ผู้ถูกสาปอย่างทันตาเห็น**

แต่ท่านผู้อ่านก็คงจะทราบอยู่ในขณะนี้แล้วว่า ปัจจุบันนี้ความเปลี่ยนแปลงก็ได้เกิดขึ้นอีกตามธรรมดาของสังคมมนุษย์ วัดฉลองถูกนักเลงดีงัดแงะเข้าไปขโมยทรัพย์สินในปี ๒๕๒๐ ถึง ๒ ครั้งติดต่อกัน ข่าวการสูญเสียทรัพย์สินของวัดฉลองทำให้คนภูเก็ตทุกคนสะเทือนใจ ไม่ใช่เพราะเราเสียดายทรัพย์สินเหล่านั้นซึ่งเป็นของมีค่าน้อยนิดเหลือเกินเมื่อเปรียบเทียบกับความยิ่งใหญ่ของวัดฉลองและความเมตตากรุณาของหลวงพ่อวัดฉลอง แต่เราสะเทือนใจในเหตุที่มีมิจฉาชนเหยียบย่ำและทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของวัดฉลองโดยไม่มีน้ำใจต่อกัน

ได้เล่าแล้วว่า ก่อนมาหลายสมัย วัดฉลองไม่มีกุญแจไม่มีประตูปิดตายสำหรับสาธุชนทุกระดับชั้น ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีหรือ **"วัฒนธรรม"** ประการหนึ่งของท้องถิ่นนี้ เรา

เสียดายที่วัฒนธรรมอันสูงส่งดังกล่าวจำต้องสลายตัวไปเพราะความจำเป็นเสียแล้ว

เราลืมเรื่องอันน่าสลดใจนี้เสีย ย้อนกลับไปพูดเรื่อง **"อยู่วัดฉลอง"** ต่อไปใหม่

การเล่าคงจะไม่สมบูรณ์ ถ้าไม่ได้เล่าให้ฟังว่า เหตุใดผู้เล่าจึง **"อยู่วัดฉลอง"** และอยู่ทำไม

ท่านที่เคยอ่าน **"ขุนช้างขุนแผน" คงจะเคยผ่านกลอนตอนหนึ่งที่ว่า**

".....ลูกนี้จะใคร่รู้วิชาการ
พระสงฆ์องค์ใดวิชาดี แม่จงพาลูกนี้ไปฝากท่าน
ให้อุปชฌาย์อาจารย์ อธิษฐานบวชลูกเป็นเณรไว้..."

เหตุผลของการ **"อยู่วัด"** ก็เพื่อจะได้เรียนหนังสือนั่นเอง หากจะถือว่าการอยู่วัดเพื่อเรียนหนังสือเป็นวัฒนธรรมไทยฝั่งตะวันตก เช่นเดียวกับวัฒนธรรมไทยภาคอื่น ๆ ก็ย่อมไม่ผิดความจริงแต่อย่างใด

วัดฉลองนั้น ยังมีโรงเรียนวัดไชยธาราราม (ฉลอง) ตั้งอยู่โดยอาศัยศาลาการเปรียญมาแต่ดั้งเดิม เพิ่งจะย้ายออกจากวัดไปตั้งเป็นเอกเทศเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง

ผู้เล่ามีบ้านเกิดอยู่ห่างวัดฉลองกว่า ๓ กิโลเมตร ทางเดินไปวัดฉลองจะต้องข้ามทุ่งนาเกือบตลอด เมื่อยามฝนตกหนัก น้ำเจิ่งนองไปทั่วท้องนา ไม่สามารถจะเดินทางผ่านไปได้โดยลำพัง เมื่อเป็นเด็ก ๆ การเข้าไปฝากตัวอยู่กับพระในวัด

ซึ่งก็มีโรงเรียนอยู่แล้วในนั้นย่อมเป็นความสะดวกยิ่งกว่าอื่นใด

อยู่วัด ๒ ปี จนอายุ ๑๒ ขวบ สามารถช่วยตัวเองได้มากแล้ว และมีเพื่อนฝูงรุ่นราวคราวเดียวกันหลายคนเป็นเพื่อนร่วมเดินทาง ผู้เล่าก็ลาออกจากวัดมาอยู่บ้านเป็นนักเรียนประเภท "เดินเรียน" จนจบชั้นประถมศึกษา

ระหว่างอยู่วัดฉลอง ได้รับการฝึกฝนจากหลวงพ่อวัดฉลององค์ก่อน คือ **"พ่อท่านช่วง"** อย่างเคร่งครัดมาก ท่านวางระเบียบให้สวดมนต์เย็นทุกวัน เด็กวัดทุกคนจะต้องอาราธนาศีลได้ อาราธนาธรรมได้ อาราธนาพระปริตได้ ประเคนภัตตาหารพระเป็น และต้องศึกษาธรรมด้วยในยามว่างการเรียนในโรงเรียนนั่นคือทรัพย์สมบัติอันมีค่าของวัดฉลองที่ **"พ่อท่าน"** มอบให้แก่ผู้เล่า

ทรัพย์สมบัติเหล่านี้เป็นของมีราคาติดตัวผู้เล่าออกมาจากวัด และยังคงติดตัวอยู่จนกระทั่งขณะนี้ แม้เวลาจะล่วงเลยมาถึง ๔๐ ปีเศษ และแม้ผู้เล่าจะไม่ได้บวชเรียนเหมือนคนอื่นเขาก็ตาม

ใครคนหนึ่งบอกผู้เล่าว่า การอยู่วัดและการออกจากวัดแล้วยังมีอะไรเหลือติดตัวอยู่ นั่นแหละคือวัฒนธรรมไทยที่ได้มาจากวัดละ

ที่วัดฉลองสมัยก่อนมีกุฏิเก่า ๆ อยู่หลังหนึ่ง ทั้งพระและทั้งชาวบ้านเรียกกันว่า "กุฏิใหญ่" เนื่องจากเป็นกุฏิหลังใหญ่กว่าทุกหลังในวัด

สร้างแบบไทยแท้ หลังคามุงจาก ฝากระดาน มีท้องโรง และระเบียงมีห้องโถงและมีห้องนอนภายใน กุฏิหลังนี้เป็นที่พักรวมของพระภิกษุบวชใหม่

ใต้กุฏิยังมีซากรถม้าคันใหญ่ คนแก่เล่าว่า**เป็นรถม้าของหลวงพ่อวัดฉลององค์ประวัติศาสตร์ คือ พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี (แช่ม) ที่เคยเป็นกำลังใจให้ชาวฉลองระงับเหตุอั้งยี่ก่อกวนเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ ได้สำเร็จ** ขณะที่ผู้เล่าได้เห็นนั้น รถม้าคันนี้โทรมมากแล้ว ตัวรถและเครื่องประกอบต่าง ๆ ชำรุดไปมากมาย คงเหลือแต่ล้อ ๔ ล้อ และโครงสร้างหยาบ ๆ ที่ยังแสดงถึงความเป็น **"รถม้าสำคัญ"** ให้ปรากฏอยู่เท่านั้น หลังจากผู้เล่าออกจากวัดมาไม่นาน ซากรถม้าคันนี้ก็ถูกทำลายไป

นอกจากรถม้าแล้ว **ก็ยังมีรถชักพระ** ซึ่งชาวบ้านฉลองเราเรียกกันว่า **"รถลากพระ"** รถคันนี้ประกอบด้วยไม้ซุงเป็นคานรถ ล้อไม้ ซึ่งตัดออกมาจากต้นไม้ขนาดใหญ่แล้วนำมาเกลาจนกลมเป็นกงล้อทั้ง ๔ ล้อ ตัวคานรถนั้นมีงอนรถอยู่ด้านหน้าสลักลวดลายเป็นหัวพญานาคราช ด้านหลังก็สลักเป็นหางนาครถคันนี้ใหญ่โตมโหฬารอย่างยิ่ง ยามที่มีงาน **"ลากพระ"** จะต้องใช้คนลากรถคันนี้เป็นจำนวนมาก ผู้เล่ามีโอกาสได้เห็นงาน **"ลากพระ"** ของวัดฉลองเพียงครั้งเดียว

การ **"ลากพระ"** ก็คือ จัดรถลากพระที่กำลังเล่าถึงนี้เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปองค์ขนาดเกือบเท่าของจริง

ประดับประดาตกแต่งด้วยดอกไม้และเครื่องสักการะต่าง ๆ รวมทั้งธงทิวและฉัตรชัยต่าง ๆ เทียบด้วยรถทรงของกษัตริย์สมัยก่อน เมื่อได้เวลาอันเป็นฤกษ์ดีก็ไชโยโห่ร้อง เคลื่อนขบวนพระออกจากวัดโดยชาวบ้านจำนวนมากจะช่วยกันลากรถพระออกไปตามถนนหลวง เดินทางไปสู่จุดหมายแห่งใดแห่งหนึ่งอันจะประกอบพิธีสรงน้ำพระต่อไป

การเดินทางนั้น หากเป็นระยะทางไกล ก็จะต้องพักแรมระหว่างการเดินทาง ซึ่งเจ้าของท้องที่ที่พระไปพักแรมนั้นต้องจัดอาหารและน้ำบริโภคมารับรองพระภิกษุสงฆ์ที่ร่วมทางไปกับขบวนตลอดจนชาวบ้านที่ร่วมขบวนแห่พระนั้นด้วย นับเป็นภาระอันไม่เบานักสำหรับพิธีการเช่นนี้

สำหรับงานลากพระที่ผู้เล่าเคยพบเมื่ออยู่วัดฉลองนั้นเป็นการเดินทางระยะสั้น คือขบวนพระออกจากวัดฉลองไปตามถนนเจ้าฟ้าสายตะวันตก เลี้ยวขวาลงถนนขวางที่สามแยกตำบลวิชิต แล้วเลี้ยวซ้ายตรงไปตามถนนเจ้าฟ้าสายตะวันออกหยุดพักที่บริเวณใกล้บ้านกำนันตำบลวิชิต ปัจจุบันนี้ประกอบพิธีการทางศาสนาโดยมีพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เย็น มีมหรสพวันรุ่งขึ้นก็ตักบาตรถวายสังฆทาน สรงน้ำพระ แล้วก็นำขบวนกลับวัดฉลอง

พิธีการลากพระเช่นนี้ มีขึ้นเพื่อจุดประสงฆ์อย่างใดนั้นเชื่อว่าคงจะมีผู้เล่ามาแล้วในที่อื่น ๆ แต่ในทัศนะของผู้เล่าเรื่องนี้เห็นว่าคงจะมีส่วนช่วยให้การพบปะสังสรรค์ระหว่างชาวบ้าน

ต่างท้องถิ่นเกิดความสนิทสนมกลมเกลียวกันดีขึ้น ในช่วงที่การคมนาคมไม่สะดวก และวัดอยู่ห่างไกลจากชุมนุมชนบางแห่ง เป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เนื้อนาบุญระหว่างกันของบรรพบุรุษไทยสมัยโบราณ กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ใกล้วัด ได้ใช้ความมานะพยายามนำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ออกจากวัดไปสู่ชาวชนบทที่อยู่ไกลวัด ให้ได้มีโอกาสประกอบศาสนกิจ บำเพ็ญกุศลฟังพระธรรมเทศนา ผูกสัมพันธ์ไมตรีกับกลุ่มสาธุชนผู้จาริกมาจากต่างท้องถิ่นไปในคราวเดียวกันนั้นด้วย

ครั้นความเจริญแผนใหม่ครอบคลุมไปทั่วย่านน้ำและทุ่งดอน การคมนาคมสะดวกสบายขึ้น ทุกคนสามารถเดินทางเข้าวัดได้โดยสะดวก ความจำเป็นในการนำพระไปสู่ชนบทที่ห่างไกลก็หมดไป วัฒนธรรมการลากพระก็จำยอมต้องหมดไปด้วย เพราะการลากพระนั้นแต่ละคราวจะต้องใช้ทุนรอนมาก เสียเวลามากและเสี่ยงอันตรายอยู่ไม่น้อย

กิจกรรมอีกประการหนึ่งที่ผู้เล่าเคยเห็นเมื่ออยู่วัดฉลอง คือ **การแห่กระจาดในงานวันสารทเดือนสิบ**

วัฒนธรรมไทยใต้ประการหนึ่งที่ทุกคนจำได้ คือประเพณีงานเดือนสิบซึ่งตรงกับวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือนสิบของทุก ๆ ปี

กิจกรรมของงานเดือนสิบในภูเก็ตประกอบด้วยการทำขนม **"ลา"** ซึ่งชื่อของขนมที่ว่านี้จะเรียกกันเต็มคำว่าอย่างไรนั้น ผู้เล่าก็ไม่กล้ายืนยันและไม่มีเวลาจะศึกษาค้นคว้า เคยแต่ได้ยินผู้ใหญ่เรียกขนม **"ลา"** ก็เรียกตาม ๆ กันมา และยังไม่เคยพบ

ว่ามีท่านผู้ใดวิเคราะห์คำ **"ขนมลา"** นี้ให้ได้ความชัดเจนว่ามีความหมายอย่างไร หรือสืบเนื่องมาจากคำเต็มว่าอย่างไรเลย

ขนมลาทำด้วยแป้งข้าวเจ้าที่ป่นจนเป็นละอองผสมน้ำตาลแล้วนำลงทอดน้ำมันมะพร้าวโดยผ่านภาชนะมีรูเล็ก ๆ ให้แป้งที่ละลายจนเหลวนั้นรั่วออกมาเป็นฝอยเหมือนเส้นด้าย เมื่อเส้นแป้งถูกทอดในน้ำมันจนสุกเหลือง จะมีลักษณะกรอบหวาน และละลายตัวได้ง่าย เมื่อรับประทาน

จะผ่านเรื่องวิธีการทอดขนมลาไปถึงงาน **"แห่กระจาด"** ของเดือนสิบที่วัดฉลองต่อไป

งานแห่กระจาดนั้นเน้นหนักไปในการรวบรวมเครื่องสะเบียงกรังเข้าไปถวายวัด กล่าวคือ เป็นที่เข้าใจกันว่าระหว่างพระภิกษุจำพรรษานั้นเป็นฤดูฝน ไม่สะดวกในการบิณฑบาต และโดยปกติแล้วในฤดีกาลเข้าพรรษา ก็มักจะมีพระภิกษุบวชใหม่เข้าไปประจำอยู่ในวัดจำนวนมากกว่าเวลาธรรมดา ชาวบ้านจึงชวนกันนำอาหารแห้งเข้าไปสะสมไว้ในวัด เพื่อท่านเจ้าอาวาสจะได้ใช้หุงต้มเลี้ยงดูพระภิกษุมิให้เดือดร้อนในยามฝนตกหนัก

อาหารสำหรับถวายพระให้พร้อมในวันธรรมสวนะที่จะเวียนมาบรรจบในโอกาสหน้าต่อไป

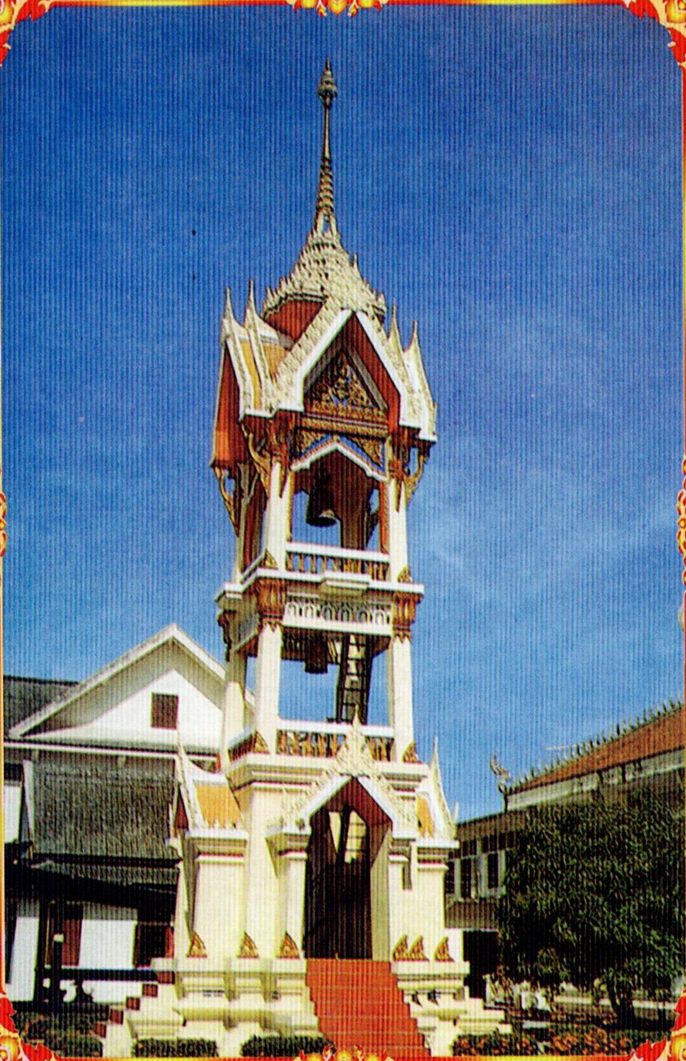
ครั้นถึงวันธรรมสวนะอันเป็นวันนัดหมาย บรรดาอุบาสกอุบาสิกาที่ตั้งใจร่วมจับฉลากภัตต์ ก็จะตกแต่งสำหรับอาหารคาวหวานอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ บางรายที่มีทรัพย์สินมั่งคั่ง

ก็จัดหาภาชนะที่ดีมีราคาแพงบรรจุอาหารคาวหวานดูเป็นที่สวยงาม บางรายที่ขัดสนเงินทองหากแต่มีศรัทธาอย่างแรงกล้าที่จะร่วมงานฉลากภัตต์ ก็จะเตรียมอาหารใส่ภาชนะเท่าที่มีนำมาขอร่วมกับผู้อื่นที่มีฐานะเป็น "เจ้าภาพ" ฉลากภัตต์ในวันงานนั้นด้วย ซึ่งต่างก็จะให้ความร่วมมือร่วมใจกันด้วยไมตรีอันบริสุทธิ์ เพื่อบรรลุเป้าหมายอันเดียวกันคือการได้บำเพ็ญกุศลจับฉลากภัตต์ตามประเพณีที่สืบต่อกันมา

เมื่อทุกคนนำอาหารมาพร้อมกันในวัดแล้ว คณะกรรมการฉลากภัตต์ก็จะนำรายชื่อพระภิกษุสามเณรทุกรูปในวัดนับตั้งแต่ท่านพระครูเจ้าอาวาสลดหลั่นลงไปถึงท่านใบฎีกา พระภิกษุอันดับ พระภิกษุบวชใหม่ และสามเณร นำรายชื่อเหล่านี้เขียนลงในกระดาษอ่อน ม้วนให้กลมแบบเดียวกับ **"ฉลาก"** ที่ใช้ในการเสี่ยงทายต่าง ๆ แล้วบรรจุลงในบาตร ให้บรรดาอุบาสกอุบาสิกาซึ่งเป็น **"เจ้าภาพ"** ภัตตาหารที่เตรียมมาแล้วนั้นจับฉลากกันคนละใบ ใครจับได้ฉลากรายชื่อของพระภิกษุหรือสามเณรรูปใด ก็นำภัตตาหารที่เตรียมมานั้นไปประเคนพระภิกษุหรือสามเณรรูปนั้นโดยเฉพาะ และคอยปรนนิบัติดูแลจนพระฉันภัตตาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงรับเอาสำรับหรือภาชนะใส่อาหารนั้นกลับไปรับประทานกันระหว่างญาติมิตรเป็นที่ปิติต่อไป

ในปัจจุบันนี้ ความขาดแคลนอาหารของวัดมีน้อยลง จำนวนสาธุชนผู้ศรัทธานำอาหารไปเลี้ยงพระมีจำนวนเพิ่มขึ้น จนบางคราวในเทศกาลต่าง ๆ และวันธรรมสวนะ ก็มักจะมี

อาหารสำหรับเลี้ยงพระจนเกินจำนวนพระภิกษุสามเณรจะฉันได้หมดสิ้นในโอกาสเดียว ประเพณีที่จะต้องนำอาหารไปเลี้ยงพระตามโอกาสพิเศษเช่นพิธีจับฉลากภัตต์ที่เล่ามานี้ จึงเสื่อมคลายไปคงเหลือแต่ความทรงจำของคนรุ่นเก่า ซึ่งนับวันก็จะลืมเลือนไปตามกาลเวลาและความเปลี่ยนแปลงของโลกเช่นเดียวกับเรื่องราวอื่น ๆ หลายอย่างหลายประการ ตามกฎของความไม่แน่นอนที่พระพุทธองค์ได้ทรงสั่งสอนไว้.

หอระฆัง

พระครูครุกิจจานุการ (ช่วง) ท่านเจ้าอาวาส หรือ "พ่อท่านวัดฉลอง" สมัยที่ผู้เล่าอยู่วัดฉลองนั้น**ท่านเป็นหลวงพ่อวัดฉลองที่สืบต่อวิชาการต่าง ๆ มาจากพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี (แช่ม) หรือ "พ่อท่านสมเด็จเจ้า" หลวงพ่อวัดฉลององค์ประวัติศาสตร์ปราบอั้งยี่ โดยเฉพาะวิชาการรักษากระดูก ซึ่งเป็นที่ปรากฏความศรัทธาจากประชาชนทั่วไปทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดตลอดมา จวบจนท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนี้ คือ ท่านพระครูครุกิจจานุการ (เกลื่อม) ผู้ยังคงดำรงศรัทธาของประชาชนทั้งยากดีมีจนอยู่โดยสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลง** จนพอที่จะกล่าวได้ว่า**ประเพณีสำคัญประการหนึ่งของวัดฉลองก็คือ การที่ท่านเจ้าอาวาสและพระภิกษุผู้มีความรู้ได้ให้การรักษาพยาบาลแก่ชาวบ้านด้วยเมตตาธรรมเพียงประการเดียว โดยมิได้มุ่งอามิสใด ๆ เป็นเครื่องตอบแทน** และประเพณีดังกล่าวนี้สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยแรงศรัทธาของประชาชน ซึ่งได้มอบเป็นคุณค่าและจัดหาอุปกรณ์อันเป็นปัจจัยในการรักษาพยาบาลเหล่านั้นมอบให้แก่วัดด้วยแรง **"ศรัทธา"** เช่นเดียวกัน

ความจริงข้อนี้ยังเป็นเครื่องยืนยันหลักธรรมของพระพุทธเจ้าได้อย่างดียิ่งว่าใครก็ตาม เมื่อได้ประกอบคุณความดีด้วยจิตใจบริสุทธิ์ เพื่อความดีโดยเฉพาะมิได้มุ่งหมายอย่างอื่นนอกเหนือไปจากความดีนั้นแล้ว ก็ย่อมจะเป็นที่ปรากฏแก่โลกและย่อมจะได้รับผลดีสนองตอบเสมอไป

"วัดฉลอง" เป็นวัดในพระบวรพุทธศาสนาวัดหนึ่ง ที่ยังมีร่องรอยแห่งวัฒนธรรมฝั่งตะวันตกของไทยหลงเหลืออยู่ ท่ามกลางมรสุมแห่งความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีตัวเศรษฐกิจเป็นผู้บอกบทให้เจริญรุ่งโรจน์ขึ้นเหมือนพลุหรือให้ดับวูบลงเหมือนไฟที่หมดเชื้อเพลิง ตามกฎแห่งความจริงที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า ทุก ๆ อย่างในโลกนี้ย่อมเป็นไปด้วย **"อนิจจํ"** คือ ความไม่แน่นอน โดยแท้.

*(จากอนุสารวิทยาครูภูเก็ต ชุด **"ชีวิตไทยฝั่งทะเลตะวันตก"** พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๑ กันยายน ๒๕๒๐)*

(๑) พระคาถาหลวงพ่อแช่ม

(ก่อนอาราธนา บูชา ภาวนา ต้องภาวนาด้วย นะโม ๓ จบก่อนเสมอ)

พระอะระหัง สุคะโต คะคะวา นะ เมตตา จิต.

เป็นพระคาถาที่หลวงพ่อแช่ม และเจ้าอาวาสองค์รองลงมาของวัดไชยธาราราม *(วัดฉลอง)* ได้ใช้ภาวนาอยู่เป็นประจำ

เป็นพระคาถา ที่ประเสริฐยิ่งในด้าน เมตตา มหานิยม และป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ในยามคับขัน ขอให้ท่านทั้งหลายจงภาวนาอยู่เป็นประจำเถิด ไม่ว่าจะเสกแป้ง เสกน้ำล้างหน้า ภาวนาให้คนรัก ประเสริฐนัก อย่าได้สนเท่ห์เลย มีอุปเท่ห์มากมาย มีค่าควรเมืองแล ฯ

(๒) คำอาราธนา บูชา ภาวนา ถวาย

(ก่อนอาราธนา บูชา ภาวนา ถวาย ต้องภาวนาด้วย นะโม ๓ จบก่อน)

คำบูชาพระรัตนตรัย

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง ปูเชมิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง ปูเชมิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง ปูเชมิ

คำอาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

คำอาราธนาพระปริตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะภะยะวินาสายะ ปริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

คำอาราธนาธรรม

พรัหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ
กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ
สันตีธะ สัตตาปปะระชักขะชาติกา
เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง

หมายเหตุ *ถ้าศีล ๘ เปลี่ยน ปัญจะ เป็น อัฏฐะ

คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมัง สูปะพยัญชะนะสัมปันนัง สาลีนัง โอทะนัง
อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ

คำลาข้าวพระพุทธ

เสสัง มังคะลา ยาจามิ

คำถวายสังฆทาน (สามัญ)

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะ ยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำถวายผ้าป่า

อิมานิ มะยัง ภันเต ปังสุกูละจีวะรานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณ ชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ปังสุกุละจีวะรานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมพากัง ฑีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลและจีวร กับทั้งเครื่องบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งเครื่องบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

